

නිවනට මග

(මේහිය සූත්‍රය)

දිමුතු මුද්‍රණාලය

අංක 103/A, නුවර පාර, යක්කල.

දුර: 033-2239662 / 077-8829705

විද්‍යුත් තැපෑල: dimuthupub@yahoo.com

දහම් පොත් කියවීම සඳහා පිවිසෙන්න.

වෙබ්: www.dhammadanabooks.com

නිවනට මග

(මේඝීය සූත්‍රය)

දේශකයාණන් වහන්සේ
මිරහවත්තේ පඤ්ඤාසිරි හිමි

සංස්කරණය
ෂෙරංගා නානායක්කාර

ධර්ම දානය පිණිසයි.

පෙරවදන

බුද්ධෝත්පාදය, මිනිසත් බව, හේතු සම්පත්තිය, පැවිදි බව, සද්ධර්මය හා කළ්‍යාණ මිත්‍ර සම්පත්තියද අතිශයින් දුර්ලභය. මෙකල ඒ සියල්ල එක්වැන්ව තිබීම අප සැමලත් උතුම් භාග්‍යයකි. බෞද්ධයන් වූ අපි දානාදී පුණ්‍ය ක්‍රියාවන් සපුරමින්, ප්‍රතිපත්ති ධර්මයන් පූර්ණය කර ගනිමින් ආර්යය මාර්ගයේ ගමන් කරන්නේ සම්මා සම්බුද්ධ ශාසනයත් සම්මුඛ වූ බැවිනි. අබුද්ධෝත්පාද කාලයක නම් මේ කිසිවක් නොකළ හැක්කේමය.

ලෝ සතුන් වෙත මහා කරුණාවෙන් වදාළ අසුභාරදහසක් වූ ධර්මස්කන්ධය අතුරන් 'මේසීය සූත්‍රය' ද ඉතා විචිත්‍ර දේශනාවකි. කළ්‍යාණමිත්‍ර සේවනයෙන් ආරම්භ වී නිවීම දක්වා ගලා යන මේසීය සූත්‍රය මාතෘකා කොට පූජ්‍ය මිරිහවත්තේ පඤ්ඤාසිරි ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් දේශිත දම් දෙසුම නිවන් මගට බැසගන්නා වූ සැමට වින්තප්‍රසාදයත්, ධර්මඡන්දයත් උපදනවන සදහම් උල්පතක් වැනිය.

සියලු දානයන් පරදා ධර්ම දානය අතිශයින් ශ්‍රේෂ්ඨවන අතර, මේ තුළින් ජනිත කුසල ශක්තිය මෙම ධර්ම දානයේ යෙදෙන මහත්ම මහත්මියන්ගේ පරලොව සැපත් සියළු ඥාතීන්ට නිවන් සුව පිණිස හේතු වේවා! සුඡ්වත්ව සිටින අයට නිදුක් නිරෝගී සුව අත්වේවා!

මෙම ධර්ම දානමය පුණ්‍ය මනිමය අතිගරු පූජනීය කඩවැද්දුවේ මාහිමිපාණන් වහන්සේට උතුම් බුදු බව පිණිස ම වේවා අතිගරු පූජනීය නා උයෙන් මාහිමිපාණන් වහන්සේට නිදුක් නිරෝගී සුව දිගාසිරි සම්පත් අභිවර්ධනය වේවා!

ශෝභන ලෙස මෙම පුස්තකය මුද්‍රණය කළ මුද්‍රණාලයේ අධිපතිතුමන් ප්‍රධාන සැමටත්, සමස්ථ ලෝකවාසීන්ටත් යහපතක්ම වේවා!

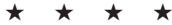
මෙයට,
කාරුණික,
කහගොල්ලේ සෝමවංශ ස්ථවිර,

ශ්‍රී ගුණවර්ධන යෝගාග්‍රමය,
ගල්දූව - කහව,
අම්බලන්ගොඩ.

පුණ්‍යානුමෝදනාව

මෙම මාහැගි ධර්ම ග්‍රන්ථය දහම් පඩුරක් ලෙස බෙදා දීමේ මහගු කුසලානිසංස බලයෙන්, ශ්‍රී කල‍්‍යාණී යෝගාශ්‍රම සංස්ථාවේ ප්‍රධාන අනුශාසක, මහා කම්මට්ඨානාචාර්ය ත්‍රිපිටක වාගීෂ්වර සාසනධර්ම අති පූජනීය නා උයනේ අරියධම්ම මහෝපාධ්‍යාය මාහිමිපාණන් වහන්සේට නිදුක් නිරෝගී සුව, දිගාසිරි අභිවර්ධනය වී සසුන් ගුණ පාරමී පිළිවෙත් පුරා

උතුම් බුදු බව ලැබීම පිණිස හේතු වාසනා වේවා!

නා උයන ආරණ්‍යවාසී අගුල්ගමුවේ අරියනඤ්ඤ ස්වාමීන් වහන්සේගේ සියළු සමායක් ප්‍රාර්ථනා ඉෂ්ඨ සිද්ධ වේවා! ශාසනික සේවාවන්හි යෙදීමට දිගාසිරි, නිරෝගී සුව අභිවර්ධනය වේවා!

මෙම කුසලය රත්මලේ ශාන්ත තපෝවන සෙනසුනෙහි නිර්මාතෘ - ගරු කම්මට්ඨානාචාර්ය සුල්තානාගොඩ සද්ධාසීල මාහිමිපාණන් වහන්සේට නිරෝගී සුව හා දිගාසිරි ලබන්නට හේතු වාසනා වේවා!

ශාස්ත්‍රපති විගොඩ ධම්මයුක්තිකාරාමාධිපති නිට්ටඹුව විද්‍යානන්ද මහ පිරිවෙන් පරිවෙනාධිපති ඕවිටගමුවේ මේධාවි ලොකු ස්වාමීන් වහන්සේට සහ ශාස්ත්‍රපති විගොඩ ධම්මයුක්තිකාරාමාධිකාරී බෙම්මුල්ල ශ්‍රී වර්ධන පිරිවෙන් පරිවෙනාධිපති මොරගහපල්ලමේ ශාන්ත ස්වාමීන් වහන්සේට ද නිරෝගී සුව හා දිගාසිරි ලබන්නටත් ශාසනික සේවාවන් සිදු කිරීමටත් මෙම කුසල බලය හේතු වාසනා වේවා!

අපගේ තිලෝගුරු අමාමැණි සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශිත මේසීය සූත්‍රය ඇසුරෙන් මිරිහවන්නේ පඤ්ඤාසිරි ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් අපවෙත කරුණා මෙමත්‍රියෙන් එය ධර්ම ග්‍රන්ථයක් ලෙස පිළියෙල කොට දෙන ලදී.

උන්වහන්සේගේ සියලු සමායක් ප්‍රාර්ථනා ඉෂ්ඨ සිද්ධ වේවා! තව තවත් බුදු සසුනේ දියුණුවට කටයුතු කිරීමට නිරෝගී සම්පත හා චිර ජීවනය අභිවර්ධනය වේවා! ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් අමා මහ නිවන ම සාක්ෂාත් වේවා!

නා උයන ආරණ්‍ය සේනාසනයේ වැඩ වසන සිල් ගුණදම් පුරන (මාගේ අතිජාත පුත්‍ර) බුද්ධ පුත්‍රයන් වහන්සේ නමක් වන වරපලානේ සීලවංස ස්වාමීන් වහන්සේ සහ රංමුතුගල බුද්ධ වංශ ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුලු ආරණ්‍යවාසී සියළුම ස්වාමීන් වහන්සේලාට මේ කුසලානිසංස බලයෙන් ආයුරාරෝග්‍යාදී ශ්‍රී සම්පත්තියත්, ධර්ම සංකල්පනා සමෘද්ධ වීමෙන් ශාන්ති ලක්ෂණ නිර්වාණ ධාතුවන් සුවසේ අවබෝධ වේවා.

මා විසින් මෙම ධර්ම දානය සිදු කිරීමට සුදානම් වූ

අවස්ථාවේ මාගේ ශ්‍රෝතීන් හා පිංවත් උපාසිකා මාතාවන් කිහිප දෙනෙක් ද ඉතාම ශ්‍රද්ධා භක්තියෙන් යුතුව සම්බන්ධ වීමට ඉදිරිපත් වූහ. ඒ අයගේ පුණ්‍යානුමෝදනවන් පහත සඳහන් පරිදි වේ.

කුසුම් සේනානායක මහත්මිය - විගොඩ පදිංචිව සිට අභාවප්‍රාප්තවූ රිචඩ් සේනානායක මයාට පිං අනුමෝදන් කිරීමටත්, සුජීවත්ව සිටින අප සෑම දෙනාට ම නිවන් අවබෝධ කරගැනීමටත් මෙම ධර්ම දානය හේතු වාසනා වේවා.

ජනක හසන්ත විරසුරිය මහතා - වරපලානේ විසු ප්‍රේමරත්න විරසුරිය (පියා) ඇතුළු මියගිය ශ්‍රෝතීන්ට පිං අනුමෝදන් කිරීමට සහ වරපලානේ සීලවංස ස්වාමීන් වහන්සේට දිගාසිරි පැතීමටත් සුජීවත්ව සිටින දෙපාර්ශවයේ ම ශ්‍රෝතීන් දු දරුවන් සියළු දෙනාට සෙත් පැතීම සඳහන් මේ කුසලය හේතු වාසනා වේවා.

පද්මා සෙනෙවිරත්න මහත්මිය - සුජීවත්ව සිටින අචුරුදු සියයක් ආයු වලදන දයාබර මැණියන්ට නිරෝගී සුවයත්, පරලෝ සැපත් පියාණන් වන දොරණගොඩ කේ.පී අබේවර්ධන මහතා, ස්වාමි පුත්‍රයා වන ප්‍රඥාකීර්ති සෙනෙවිරත්න මහතා සහ දයාබර දියණියන් වන ඉදුමිණි සෙනෙවිරත්න මෙනෙවිය ඇතුළු මියගිය සියළුම ශ්‍රෝතීන්ට පිං අනුමෝදන් කිරීමටත්, සුජීවත්ව සිටින දුදරුවන් සියලු දෙනාට සෙත් පැතීම සඳහන් මෙම කුසලය උපනිෂ්ඨය වේවා.

ජී.ජේ. ඇන් පතිරණ මහත්මිය පරලෝ සැපත් කේ.පී ගුණවර්ධන (පියතුමා) සහ ඇම්.කුමාරසිංහ (මව) යන දෙපලට පිං අනුමෝදන් කිරීමට සහ නිර්වාණ සම්පත් ලැබීමටත් මේ කුසලය හේතු වාසනා වේවා.

වයි.ඒ සීලවතී යාපා මහත්මිය - පරලෝ සැපත් සියළු ශ්‍රෝතීන්ට පිං පැමිණවීමට සහ සුජීවත්ව සිටින සියළු දෙනාට නිරෝගී සුවය සහ චිර ජීවනය ලැබීමට මේ කුසලය හේතු වාසනා වේවා.

පද්මිණි වික්‍රමසිංහ මහත්මිය නැ/දොරණගොඩ - මෙම ධර්ම දානය කුසල බලයෙන් මා නමින් මියගිය සියළු ශ්‍රෝතී මිත්‍රාදීන්ටත් සුජීවත්ව සිටින පවුලේ සියළුම දෙනාටත්, මටත් ගෞතම බුදු සසුන තුලදී ම නිවන් අවබෝධකර ගැනීමට හේතු වේවා.

ප්‍රියානි බලසුරිය මහත්මිය - පරලෝ සැපත් දයාබර ස්වාමි පුරුෂයා වන දයානන්ද බාලසුරිය මහතාට නිවන් සුව පැතීමට සහ ඕස්ට්‍රේලියාවේ පදිංචිව සිටින දරු මුනුපුරන්ට නිරෝගී සුව දිගායු හා දහම් අවබෝධය ලැබීම පිණිසත් මෙම කුසලය හේතු වාසනා වේවා.

ආර්.යූ.ජී විජේසුන්දර මහත්මිය - මැදමහනුවර විසූ පරලෝ සැපත් ස්වාමී පුරුෂයා වන ආර්.බී යාපාරත්න මහතාට සහ දෙපාර්ශවයේම මියගිය මව්පියන්ට පිං අනුමෝදන් කිරීමට මෙම කුසලය හේතු වාසනා වේවා. සියළු දෙනා ම නිවන් සුවයෙන් සැනසෙත්වා.

එල්. සේනානායක මහත්මිය - විගොඩ විසූ අභාවප්‍රඡ්ඤා එස්.එම් සිරිසේන මහතාට පිං අනුමෝදන් කිරීමටත් සුඡීවත්ව සිටින පවුලේ සියලු දෙනාට නිරෝගි සම්පත්තිය හා දිගාසිරි පැතීමටත් මෙම ධර්ම දානය හේතු වාසනා වේවා.

ලයනා සතරසිංහ - මෙයට වසර දහසයකට පෙර පරලෝ සැපත් වරපලානේ විසූ මාගේ ස්වාමී පුරුෂයා වන ප්‍රේමරත්න වීරසූරිය මහතාටත්, දෙපාර්ශවයේම මියගිය මව්පියන් ඇතුළු ඥාතීන්ටත් මෙම ධර්ම දානයේ කුසලානිශංසය අනුමෝදන් කරමි. අනුමෝදන් වෙත්වා. සියළුදෙනාම අමා මහ නිවනින් සැනසීම ලබත්වා. සුඡීවත්ව සිටින දරුමුණුපුරන්ගේ සියළු යහපත් පැතුම් ඉටුවේවා. බුදු දහමටම සිත් නැඹුරුවේවා.

තවද මෙම ග්‍රන්ථය මනාලෙස මුද්‍රණය කිරීමට සහය දුන් මුද්‍රණාලයේ අධිපති තුමන් ඇතුළු කාර්යමණ්ඩලයටත් මෙම කුසල කර්මය උතුම් නිවන් මග අවබෝධ කරගැනීමට හේතුවේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථය මනා සිහි නුවණින් කියවා බලා අප තිලෝගුරු අමා මෑණි බුදු පියාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධා භක්තිය වර්ධනය කර ගනිත්වා. සියලු දෙනාගේ ම සිත් කුසලයට ම නැඹුරු වෙත්වා.!

මෙයට - සසුන්ලැදි,
ලයනා සතරසිංහ උපාසිකා මාතාව
“සඳුගිරි”
391, දොරණගොඩ
බෙම්මුල්ල.

2016 වෙසක් පුන් පොහෝ දින

පටුන

01.	සූත්‍ර නිධානය	01 - 03
02.	මේරිය යුතු දහම් කරුණු	04 - 25
03.	කර්මස්ථාන දියුණු කිරීම	26 - 38
04.	සූත්‍ර සම්පිණ්ඩනය	39 - 40

සිරුර නමැති මේ නැව නුඳු

වරදි හැඟුම් දිය බැහැර

භා දොස් සිඳු හැර සැහැල්ලු

ඉන්පසු ඔබ දම නිවනට

වන්නේ

ඉසින්නේ

වන්නේ

යන්නේ

1
සූත්‍ර නිධානය

ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ ගෞතම බුදු සසුනෙහි නිත්‍ය උපස්ථායක තනතුරට පත්වීමට ප්‍රථම, අප තථාගත මුණින්ද්‍රයන් වහන්සේට උපස්ථාන කිරීමට ස්ථිර උපස්ථායක හික්ෂුන් වහන්සේ නමක් නොවීය. එනිසා උපවාන තෙරුන් වහන්සේ, චූන්ද තෙරුන් වහන්සේ, වංගිස්ස තෙරුන් වහන්සේ, මේසීය තේරුන් වහන්සේ වැනි හික්ෂුන් වහන්සේලා වරින් වර උන්වහන්සේට උපස්ථාන කළහ.

එසමයෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ 'වාලිකා' නම් ග්‍රාමයෙහි වැඩ වාසය කරන කල්හි, මේසීය තෙරුන් වහන්සේ උපස්ථායක හික්ෂුන් වහන්සේ ලෙස කටයුතු කළහ. දිනක් මේසීය ස්වාමීන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේද අවසරය ඇතිව වාලිකා ග්‍රාමය නුදුරින් පිහිටි 'ජන්තු නම් ග්‍රාමය වෙත පිඬු සිඟා වැඩියහ. පිණ්ඩපාතය ලබා ගැනීමෙන් අනතුරුව යළිත් වාලිකා ග්‍රාමය වෙත වඩිනා තෙරුන් වහන්සේට, අතරමග දී ඉතාමත් දැකුම්කළු අඹ වනයක් දක්නට ලැබුණි. අතුපතර විහිදී ගිය මනාව වැඩුණු දැවැන්ත අඹ ගස් විශාල ප්‍රමාණයකින් සෙවන ලත් මෙම අංකාර අඹ වනය නැරඹීමට තෙරුන් වහන්සේට සිත්විය. ඉක්බිති වනය තුළට පිවිස, එහි හමනා මද පවනෙහි සුවය ලබමින් දැවැන්ත වෘක්ෂයන් අතරින් සක්මන් කළ තෙරුන්හට, අඹ වනයෙහි කෙළවර පිහිටි සුපිරිසිදු සිසිල් දිය දහරින් හෙබි 'කිනිකලා' නම් වූ රමණීය නදිය දක්නට ලැබුණි. මෙම පරිසරයෙහි සුන්දරත්වයටත් නිසංසල භාවයටත් ඇලුම් කළ මේසීය හික්ෂුන් වහන්සේට එම අඹ වනය තමන්හට භාවනා අරමුණක යෙදීමට සුදුසු ම ස්ථානයකැයි සිතුවේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අවසරය ලබා, යළිත් එහි භාවනාව පිණිස පැමිණෙන අරමුණින් අඹ වනයෙන් නික්ම ගිය

මේසිය ස්වාමීන් වහන්සේ, වාලිකා ග්‍රාමයට අවුත් ත්‍රිපාගනයන් වහන්සේ හමුවී වැද නමස්කාරකොට මෙසේ පැවසීය. “ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අද දින මම පිණ්ඩපාතය ලබාගෙන ආපසු මෙහි වඩිනා කල්හි ඉතාමත් නිසංසල, විවේකීය ස්ථානයක් දුටුවෙමි. එහි භාවනා කිරීම සඳහා යාමට මට අවසර දෙන සේක්වා!”

මේසිය තෙරණුවන් මෙවෙලාවෙහිදී වාලිකා ග්‍රාමයෙන් නික්ම ගියහොත්, තෙරුන්ගේ භාවනාව සාර්ථක නොවන බව නුවණින් දත් සර්වඥයන් වහන්සේ, “මේසිය, ඔබ භාවනා කිරීමට වෙනතකට වැඩියහොත් මට උපස්ථාන කිරීමට කිසිවකුත් මෙහි නොමැති වන්නේය. එනිසා මෙවෙලාවෙහි වාලිකා ග්‍රාමයෙන් පිටතට වැඩිම සුදුසු නොවේ.” යනුවෙන් පවසා එම ඉල්ලීම ප්‍රතික්ෂේප කල සේක. එහෙත් තෙරුන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් යලිත් අවසර පැතීය. මෙලෙස දෙවෙනි වරට කළ ඉල්ලීම ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රතික්ෂේප කළසේක. එවිට තෙරණුවන් මෙසේ පැවසීය. “ස්වාමීනි, ඔබ වහන්සේ සියලු ක්ලේශයන් ප්‍රහානය කොට සසර සයුරින් එතෙර වූ උත්තමයෙකි. එහෙත් මම තවමත් සසර කතරෙහි පියනගන්නෙකමි. එනිසා භාවනා කිරීම පිණිස මෙම අඹ වනයට යාමට මට අවසර දෙන සේක්වා.” මේසිය ස්වාමීන් වහන්සේ මෙසේ යලි යලිත් කල ආයාචනය හේතුවෙන් තෙවෙනි වර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනයට යාමට තෙරුන්හට අවසර ලබා දුන් සේක.

ඉන් ඉමහත් සතුටට පත් තෙරුන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට වැද නමස්කාර කොට වාලිකා ග්‍රාමයෙන් නික්ම අඹ වනයට පිවිසියේය. මනාව වැඩුණු අතු පතරින් යුත් සෙවන ඇති විශාල අඹ ගසක් පාමුල තම නිසිදනය ඇතිරූ මේසිය ස්වාමීන් වහන්සේ, එහි තැන්පත්ව තම භාවනාව ඇරඹීය. මෙසේ තෙරුන් වහන්සේ ඉතා උත්සාහයෙන් භාවනාවේ නිරත වුවද, බුදුරජාණන් වහන්සේ තම සර්වඥතා ඥානයෙන් දුටු පරිදි තෙරුන්ගේ භාවනාව සාර්ථක නොවීය. ඕනෑම පුද්ගලයකු සසරෙහි පුරුදු පුහුණු කළාවූ රාග සිතුවිලි, ද්වේශ සිතුවිලි, හා මෝහ සිතුවිලි මේසිය තෙරුන් ද සසරෙහි පුරුදු පුහුණු කර ඇති බැවින්, එම පාපී සිතුවිලි සිතෙහි මතු වීම භාවනාව සාර්ථක නොවීමට හේතුවිය.

ගලායන නදියක පතිත වූවා වූ සියලුම දෑ නදිය ගලා බස්නා දෙසට ගසාගෙන යන්නාක් මෙන් මෙම පාපී අරමුණු ඔස්සේ සිත ගසාගෙන යාමෙන් තෙරුන්ගේ භාවනාවට යලි යලිත් බාධා සිදුවිය. මෙයින් බියට පත් මේසීය තෙරණුවෝ, භාවනාව නවතා යලිත් වාලිකා ග්‍රාමයට වැඩම කොට බුදුරජාණන් වහන්සේ බැහැදැක මෙසේ පැවසූහ. “ස්වාමීනි, මම මහත් ශ්‍රද්ධාවෙන් ඔබ වහන්සේගේ සසුනෙහි පැවිදි වූයෙමි. රාගය, ද්වේශය, මෝහය වැනි පාපී අරමුණු හා ගැටීමට පැවිදි නොවූයෙමි. එහෙත් මට භාවනාවේදී මහත් වූ බාධාවන්ට මුහුණ දීමට සිදුවිය.” යනුවෙන් තමාට අත් විදින්නට සිදුවූ සියලුම අපහසුතාවයන් බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවේ නොපැකිළව පැවසීය. මෙහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේසීය තෙරුන් අරඹයා මෙම ‘මේසීය සූත්‍රය’ දේශන කළ සේක.

මේරිය යුතු දහම් කරුණු

කුඹුරක වී වැපුරු පසු අවශ්‍ය පරිදි ජලය, පොහොර සපයා, වී කරල් මෝරා, අස්වැන්න ලබා ගැනීමට කලක් ගතවේ. එලෙසම ගසකින් ඉඳුනු එලයක් ලබා ගැනීමට ප්‍රථම, ගස සෑදී එහි පොහොට්ටු හටගෙන, මල් පිපී, එලයක් ඇතිවී එම එලය මෝරා, ඉදිම සිඳුවිය යුතුය. එලෙසම නිර්වාණය අවබෝධ කරගැනීමට වෙරදරන පුද්ගලයකු විසින් පළමුව කරුණු 5 කින් මේරිය යුතු බව, අප තථාගතයන් වහන්සේ, මේසීය සූත්‍ර දේශනාවෙහිදී වදාළ සේක. එම කරුණු 5 නම් :-

1. කළ්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර
2. සීලය
3. දස කථා වස්තුව
4. වීර්යය
5. ප්‍රඥාව

1. කළ්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර

කළ්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර වූ කලී සත්පුරුෂ ආශ්‍රයයි. කළ්‍යාණ මිත්‍රයන් වූ කලී තමාගේ ලෞකික මෙන්ම ලෝකෝත්තර යන උභයාර්ථයේම යහපත හා සාර්ථකත්වය පිණිස කටයුතු කරන්නාවූද, උදව් උපකාර කරන්නාවූද උතුමන්ය. බෞද්ධයකුගේ උතුම් ම කළ්‍යාණ මිත්‍රයාණන් වන්නේ අප ශාස්තෘ තථාගත සර්වඥයන් වහන්සේය. අකුසලයන් දුරලීමෙන් හා කුසලයන්හි පිහිටා කටයුතු කිරීමෙන් අප ලෞකික හා ලෝකෝත්තර ජීවිත සැපවත් කර ගැනීමට මෙන්ම, සසර දුක්ගිනි නිවා ලබන සදාකාලික සුවය වූ නිර්වාණාවබෝධය ලබා ගැනීම පිණිස වැඩිය යුතු මාර්ග පෙන්වා දෙන්නේද අප කළ්‍යාණ මිත්‍ර ගෞතම මුනින්ද්‍රයාණන් වහන්සේය. එනිසා සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයක්

තුල පෙරුම් දම් පිරීමෙන් අවබෝධ කොට වදාලා වූ ශ්‍රී සද්ධර්මය ඇසුරු කිරීම මගින්, උන්වහන්සේ ඇසුරු කළ හැක. එලෙසම පසේ බුදු, මහරහතන් වහන්සේලා ඇතුළු ආර්ය ශ්‍රාවකයෝද අපගේ කළ‍්‍යාණ මිත්‍රයන් වහන්සේලාය. තවද සිල්වත්, ගුණවත් හික්‍ෂුණ් වහන්සේලාද, සිල්වත්, ගුණවත් උපාසක, උපාසිකාවෝ ඇතුළු වැඩිහිටියෝද, ගිහි, පැවිදි, වයස් හේද, ස්ත්‍රී, පුරුෂ හේදයකින් තොරව අපගේ යහපත පිණිස ම ක්‍රියා කරන්නා වූ යමෙකු වේ නම්, ඔවුහු අප ඇසුරු කළ යුතු කළ‍්‍යාණ මිත්‍ර උතුමන්ය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී කළ‍්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුරෙහි ඇති වටිනාකම පෙන්වා වදාළ සේක. අංගුත්තර නිකායෙහි ‘පඤ්ඤාඋද්ධි’ සූත්‍රයෙහි, ප්‍රඥාව ලබා ගැනීමට හේතු වන්නා වූ පළමු වන කරුණ ලෙස උන්වහන්සේ වදාළේ කළ‍්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුරයි. එමෙන්ම මහා මංගල සූත්‍ර දේශනාවෙහිද මංගල කරුණු සඳහන් වන පළමු ගාථාවෙහිදීම පණ්ඩිතයන් නැතහොත් කළ‍්‍යාණ මිත්‍රයන් ඇසුරෙහි ඇති වැදගත්කම තථාගතයන් වහන්සේ පැහැදිලි කළසේක. එලෙසම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සෑම දිනකම දෙවරක් දුර්ලභ කාරණා පිළිබඳව අනුශාසනා පැවැත්වූ අතර, මෙම අතිශයින් දුර්ලභ කරුණු අතුරින්ද කළ‍්‍යාණ මිත්‍ර සම්පත්තිය එක් දුර්ලභ කරුණක් ලෙස පෙන්වා වදාළ සේක.

කළ‍්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුරෙහි වටිනාකම පිළිබඳව තවත් අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ හා ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ අතර ඇති වූ එක්තරා සංවාදයකින් මනාව පැහැදිලි වේ. එක් දිනක් ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ විවේකීව පසුවන මෙහොතක තෙරුන් වහන්සේගේ සිතෙහි මෙවැනි සිතුවිල්ලක් පහළ විණි. එනම් මෙම බුද්ධ ශාසනයෙහි අඩක්ම රඳා පවතින්නේ කළ‍්‍යාණ මිත්‍රයා හේතුවෙන්, යනුවෙනි. අනතුරුව බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවූ ආනන්ද තෙරුන් වහන්සේ, තම සිතුවිල්ල උන්වහන්සේහට මෙසේ ඉදිරිපත් කළහ. “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙම බුද්ධ ශාසනයෙන් අඩක්ම රඳා පවතින්නේ කළ‍්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර හේතුවෙන් යයි මම සිතමි. ස්වාමීනි, මෙය සත්‍යයක්ද?” මෙවිට අප සර්වඥයන් වහන්සේ මෙසේ පැවසූ සේක. “පින්වත් ආනන්දය, එලෙස නොසිතන්න. මෙම බුද්ධ ශාසනයෙන් අඩක් නොව, මෙම

සම්මා සම්බුද්ධ ශාසනයම රඳා පවතින්නේ උතුම් සත්පුරුෂ ආශ්‍රය මතයි.” මෙයින් බුදුරජාණන් වහන්සේ සත්පුරුෂ ඇසුරෙහි අගය කෙතරම් උතුම් කොට සලකන ලද දැයි මනාව පිළිබිඹු වේ.

සත්පුරුෂ ආශ්‍රය ලබා ගැනීමට ප්‍රථමයෙන්, සත්පුරුෂයන් නැතහොත් කළ‍යාණ මිත්‍රයන් කවරහුද යන්න හඳුනා ගත යුතුය. වර්තමාන විෂම සමාජයෙහි සත්පුරුෂයන් කවරහුද, අසත්පුරුෂයන් කවරහුද, නැතහොත් සත්පුරුෂ වේශයෙන් සිටින අසත්පුරුෂයන් කවරහුද යන්න හඳුනා ගැනීම අපහසුය. එහෙත් අංගුත්තර නිකායෙහි චතුක්ක නිපාතයෙහි සඳහන් වන ‘අසත්පුරුෂ වදුකා’ සූත්‍ර දේශනාවෙහිදී, අප තථාගත සර්වඥයන් වහන්සේ සත්පුරුෂයා කවරහුද යන්න හඳුනා ගැනීම පහසු වීම පිණිස සත්පුරුෂයාගේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ සතරක් වදාළ සේක.

සත්පුරුෂයාගේ ලක්ෂණ

1. යමෙක් අනුන්ගේ අගුණයක් පිළිබඳව සත්පුරුෂ උතුමකුගෙන් විචාලහොත්, එම සත්පුරුෂයා එම අගුණ පිළිබඳ කිසිවක් නොපවසයි. එසේ නම් නොවිචාලේ නම් කවර කථාද? එනම් එම සත්පුරුෂයාගෙන් යමෙකු අනුන් පිළිබඳව අගුණක් නොවිචාලේ නම් කිසිකළකත් සත්පුරුෂයා අනුන්ගේ දුර්ගුණ නොපවසයි. එහෙත් යමෙක් අනුන්ගේ අගුණයක් පිළිබඳව සත්පුරුෂයාගෙන් තදින් නැවත නැවතත් විචාලහොත්, ඔහු එම අගුණ පිළිබඳව ඉතාමත් කෙටියෙන් පවසා එම සංවාදයෙන් බැහැර වෙයි.
2. අනුන්ගේ යම් වටිනා ගුණයක් ඇත්ද, සත්පුරුෂ උතුමන් එම ගුණයන් පිළිබඳව යමෙකුගේ විචාරයකින් තොරවම පවසයි. එසේනම් විචාල වීට නම් කවර කථාද? එනම් එම සත්පුරුෂයාගෙන් අනුන්ගේ යම් වටිනා ගුණයක් පිළිබඳව යමෙකු විමසුවහොත්, එම සත්පුරුෂයා එම ගුණය පිළිබඳව සවිස්තරාත්මකව පවසයි.
3. සත්පුරුෂ උතුමන් තම සන්තානයෙහි ඇති යම් අගුණයක් පිළිබඳව, යමෙකුගේ විචාරයකින් තොරවම පවසයි. එසේනම් විචාල වීට කවර කථාද? එනම් එම

සත්පුරුෂයාගෙන් ඔහු සන්තානයෙහිම ඇති යම් අගුණයක් පිළිබඳව යමෙකු විචාලහොත් කිසිදු පැකිලිමකින් තොරව එම දුර්ගුණය පිළිබඳව සියලුම තතු තමාම පවසයි.

4. සත්පුරුෂ උතුමකුගෙන් ඔහුගේම සන්තානයෙහි පවතින යම් වටිනා ගුණයක් පිළිබඳව යමෙකු විචාලහොත්, එම සත්පුරුෂයා තමාගේ එම ගුණය පිළිබඳව නොපවසයි. එසේ විට නොවිචාලේ නම් කවර කථාද? එනම් එම සත්පුරුෂයාගේ ගුණයක් පිළිබඳව එම සත්පුරුෂයා කිසිවක් කිසිවෙකුටත් නොකියයි. එහෙත් යමෙකු සත්පුරුෂයාගේම ගුණයන් පිළිබඳ ඔහුගෙන්ම තදින් නැවත නැවතත් විචාලහොත් එම ගුණයන් පිළිබඳව ඉතාමත් කෙටියෙන් පවසයි.

එලෙසම සත්පුරුෂයන් හඳුනා ගැනීමේ තවත් ක්‍රමවේදයන් ධර්මයෙහි සඳහන් වේ එනම් :-

1. සත්පුරුෂයාගේ කාය ක්‍රියා ඉතාමත් යහපත්ය - සත්පුරුෂ උතුමා කයෙන් සිදුවන අයහපත් ක්‍රියාවන් වන ප්‍රාණඝතය, සොරකම, කාමමිථ්‍යාවාරය ආදියෙන් බැහැර වෙයි. එමෙන්ම ඔහු දැහැමිව ජීවිකාව පවත්වාගෙන යමින්ද, අනුන්හට උදව් උපකාර කරමින්, දානාදී පුණ්‍ය ක්‍රියාවන්හි නිරත වෙමින්ද, යහපත් කාය ක්‍රියා වෙන්ම වාසය කරයි.
2. සත්පුරුෂයාගේ වාග් ක්‍රියා ඉතාමත් යහපත්ය - සත්පුරුෂ උතුමා බොරු, කේළාම්, පරුෂ වචන හා හිස් වචන ආදී වූ අයහපත් වාග් ක්‍රියාවන්ගෙන් බැහැරව, ප්‍රිය වචනයෙන්ම අනුන්හට සංග්‍රහ කරමින් වාසය කරයි.
3. සත්පුරුෂයාගේ මනෝ ක්‍රියා ඉතාමත් යහපත්ය - සත්පුරුෂ උතුමා දැඩි ලෝභයෙන්, දැඩි චෛරයෙන් හා මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙන් වෙන්ව මෙෙත්‍රි, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ෂා ආදී වූ යහපත් සිතුවිලි ඇතිව වාසය කරයි.

ඉහත සඳහන් පැවැත්මෙන් යුතු පුද්ගලයන් කළ්‍යාණ මිත්‍රයන් ලෙස ඇසුරු කිරීමට සුදුසු වේ. යමෙකුගේ කාය හා වාග්

ක්‍රියාවල යහපත් බව ඔවුන්ගේ එම ක්‍රියාවන්ගෙන් සෘජුවම දැනගත හැකි වුවත්, කෙනෙකුගේ මනසෙහි ඇතිවන සිතුවිලි මෙසේ සෘජුවම හඳුනාගත නොහැකි වේ. එහෙත් ඔවුන්ගේ චිත්ත සන්තානයෙහි ඇති සිතුවිලි වල ස්වභාවය, ඔවුන්ගේ කාය හා වාග් ක්‍රියාවන්ගෙන් බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී ප්‍රකට වේ. එනම් මෙම ත්‍රියෙන් යුතු සත්පුරුෂයා කිසිවිටෙකත් සත්වයින්ගේ ජීවිත නැසීමට ක්‍රියා නොකරයි. එමෙන්ම ද්වේශ සිතුවිලි වලින් වෙන් වූ සත්පුරුෂයා, පරුෂ වචනයෙන් වෙන්ව ප්‍රිය වචනයෙන්ම අන්‍යයන්ට සංග්‍රහ කරයි. මෙලෙස සත්පුරුෂයාගේ සිතුවිලි වල ස්වභාවයද බොහෝවිට ඇසුර මගින් හඳුනා ගත හැකි වේ.

සත්පුරුෂයන් කවරහුද යන්න හඳුනා ගැනීම මගින් හා ඔවුන්ගේ ඇසුර මගින් ජීවිතය සාර්ථක කරගත හැකි අතරම, අසත්පුරුෂ ඇසුර මගින් ලෞකික හා ලෝකෝත්තර යන උභයාර්ථයම පිරිහීමට පත්වේ. අසත්පුරුෂයන් යනු නොයෙකුත් දුෂ්චරිතයන්හි යෙදෙන්නා වූ, ගුණ නැණ දෙකෙන් හීන වූ පාපී පුද්ගලයන්ය. මෙම අසත්පුරුෂයන් හඳුනා ගැනීම පහසුවීම පිණිස අසත්පුරුෂයාගේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ සතරක්ද අප සර්වඥයන් වහන්සේ අසත්පුරුෂ වදකා සූත්‍ර දේශනාවෙන් හෙළි කළ සේක.

අසත්පුරුෂයාගේ ලක්ෂණ

1. අනුන්ගේ යම් අගුණයක් ඇත් ද අසත්පුරුෂයා එම අගුණයන් පිළිබඳව යමෙකුගේ විචාරයකින් තොරවම පවසයි. එසේනම් විවාලේ නම් කවර කථාද? එනම් යමෙකු අනුන්ගේ යම් දුර්ගුණයක් පිළිබඳව අසත්පුරුෂයාගෙන් විවාලේ නම්, ඔහු එම දුර්ගුණය සවිස්තරාත්මකව පවසයි.
2. අනුන්ගේ යම් වටිනා ගුණයක් ඇත්ද යමෙකු ඒ පිළිබඳව අසත්පුරුෂයාගෙන් විමසුවද ඔහු එම ගුණය පිළිබඳව නොපවසයි. එසේ නම් නොවිවාලේ නම් කවර කථාද? එනම් අනුන්ගේ යම් ගුණයක් පිළිබඳව යමෙකු අසත්පුරුෂයාගෙන් නොවිවාලේ නම් කිසිකලෙකත් ඔහු එම ගුණයන් පිළිබඳව කිසිත් නොපවසයි. එහෙත් යමෙක් අනුන්ගේ ගුණයන් පිළිබඳව අසත්පුරුෂයාගෙන් තදින් නැවත නැවත විවාලහොත්, ඔහු එම ගුණයන් පිළිබඳව

ඉතාමත් කෙටියෙන් අසම්පූර්ණව පවසයි.

3. යමෙකු අසත්පුරුෂයෙකුගෙන් ඔහුගේම සන්තානයෙහි පවතින යම් අගුණයක් පිළිබඳව විචාලහොත්, එම අසත්පුරුෂයා තම අගුණයන් පිළිබඳව කිසිවක් නොපවසයි. එසේනම් නොවිචාලේ නම් කවර කථාද? එනම් අසත්පුරුෂයාගේ සන්තානයෙහි ඇති යම් අගුණයක් පිළිබඳව යමෙකු ඔහුගෙන් නොවිචාලේ නම්, ඔහු එම අගුණයන් පිළිබඳව කිසිවක් කිසිවකුටත් නොපවසයි. එහෙත් අසත්පුරුෂයාගේ අගුණයන් පිළිබඳව යමෙක් ඔහුගෙන්ම තදින් නැවත නැවතත් විචාලහොත් එම අගුණයන් පිළිබඳව ඉතාමත් කෙටියෙන් පවසා එම සංවාදයෙන් බැහැර වේ.
4. අසත්පුරුෂයා තමන්ගේ ගුණයන් පිළිබඳව යමෙකුගේ විචාරයකින් තොරවම පවසයි. එසේනම් විචාලේ නම් කවර කථාද? එනම් යමෙකු අසත්පුරුෂයාගෙන් ඔහුගේම ගුණයන් පිළිබඳව විචාලහොත්, ඔහු එම ගුණයන් පිළිබඳව සවිස්තරාත්මකව බොහෝ වේලාවක් පවසමින් තම ආත්ම වර්ණනාවෙහි නිරත වේ.

ඉහත ලක්ෂණයන්ට අමතරව අසත්පුරුෂයන්ගේ තවත් ලක්ෂණ ධර්මයෙහි සඳහන් වේ. එනම් :-

1. අසත්පුරුෂයාගේ කාය ක්‍රියා අයහපත්ය - අසත්පුරුෂයා ප්‍රාණසාතය, සොරකම, කාමමිථ්‍යාවාරය වැනි අකුසලයන්හි නිරන්තරයෙන්ම නිරත වේ. එමෙන්ම මත්පැන් හා මත්ද්‍රව්‍ය ආදිය භාවිතය, සුදුව, අයහපත් ජීවිකාව වැනි අයහපත් කාය ක්‍රියාවන්හිම යෙදෙමින් වාසය කරයි.
2. අසත්පුරුෂයාගේ වාග් ක්‍රියා අයහපත්ය - අසත්පුරුෂයා නිරන්තරයෙන්ම මුසා බස් දෙඩීමෙන් අනුන් රැවටීමට කටයුතු කරයි. එමෙන්ම ඔවුන් පරුෂ වචන, හිස් වචන, කේළාම් ආදී වූ අයහපත් වාග් ක්‍රියාවන්හිම නිරත වෙමින් වාසය කරයි.
3. අසත්පුරුෂයාගේ මනෝ ක්‍රියා අයහපත්ය -

අසත්පුරුෂයාගේ සන්තානයෙහි නිරන්තරයෙන්ම දැඩි ලෝභය, දැඩි වෛරය වැනි පාපී සිතුවිලි බහුලව පවතී. එමෙන්ම බුද්ධාදී උතුමන් කෙරෙහි සැකයෙන් හා කුසල් අකුසල් ආදියෙහි ආදීනව පිළිනොගනිමින් මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙන් යුතුව, ඊර්ෂ්‍යාව, ක්‍රෝධය, වෛරය වැනි අයහපත් සිතුවිලි සිතෙහි දරාගෙනම වාසය කරයි.

ඉහත දැක්වූ කරුණුවලින් යුක්ත වන පුද්ගලයින් අසත්පුරුෂයන් වන අතර ඔවුන්ගේ ඇසුර සුදුසු නොවේ. අසත්පුරුෂ ඇසුර සතර අපායන්හි දොරටු විවර කරදීමට තරම් ප්‍රබල වේ. අසත්පුරුෂ ඇසුර හේතුවෙන් මෙලෙස අපා දුකට පත්වීම පිළිබඳව සුදුසුම නිදසුන වන්නේ අජාසත්ත රජුගේ කථා පුවතයි.

අසත්පුරුෂ ඇසුරින් විපතට පත් අජාසත් රජතුමා

සෝතාපත්ති ඵලයට පත්වීමට තරම් හේතු සම්පත් තිබූ බිම්බිසාර රජුගේ පුත් අජාසත්ත රජු, දේවදත්ත නම් පව්ටු භික්ෂුව ඇසුරු කිරීමෙන්, සෝතාපත්ති ඵලයට පත්ව සිටි උතුමකු වූ තම පියා ඝාතනය කළේය. එයින් අවිච්ඡි මහා නරකාදියට යාමට තරම් ප්‍රබල වූ අකුසල කර්මයක් වන ආනන්තරිය පාපකර්මය ඔහු සිදුකර ගත්තේය. එහෙත් පසුව තමා කළ වරද වැටහීයාමෙන් මහත් වූ දුකට පත්ව, බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇසුරු කොට උන්වහන්සේ සරණ ගොස් සැදැහැවත් උපාසකයකු බවට පත්විය. එම කුසල් හේතුවෙන් තමා කළ අකුසල කර්මයෙහි ප්‍රබලතාවය මදක් හීන වීමෙන්, මරණයෙන් පසුව අවිච්ඡි නිරයෙහි උපත නොලබා ලෝකුඹු නිරයෙහි උපත ලැබීය. අද දින වන විටද ලෝකුඹු නිරයෙහි දුක් විඳින අජාසත් රජුට තවත් බොහෝ කලක් එහිම පැසෙමින් අනන්ත අපරිමාණ වූ දුක් වලට මුහුණ දීමට සිදුවේ.

අසත්පුරුෂ ඇසුර හේතුවෙන් විපතට පත්වූයේ අජාසත් රජු පමණක් නොවේ. අජාසත් රජතුමා කළ පීතෘ ඝාතනය ඔහුගේ දරුවන් හා මුණුබුරන්ද ඒ අයුරින්ම අනුගමනය කළහ. මෙම පීතෘඝාතක පරම්පරාව රටට සාපයකැයි සිතූ ඵරට වැසියෝ ඔහුගේ මුළු පරම්පරාවම විනාශ කළහ. මෙලෙස අජාසත් රජුගේ මුළු

පරපුරෙහිම ලෞකික මෙන්ම ලෝකෝත්තර යන උභයාර්ථයම විනාශ වීමටද, අජාසත් රජුගේ අසත්පුරුෂ ඇසුර හේතුවිය.

අසත්පුරුෂ ඇසුර හේතුවෙන් අජාසත්ත රජු ආනන්තරිය පාප කර්මයක් සිදු කළද, පසුව බුදුරජාණන් වහන්සේ වැනි සත්පුරුෂ උත්තමයකු ඇසුරු කිරීම තුළින් ඔහුට බොහෝ කුසල් දහම්හි නිරත වීමට හැකි විය. ආනන්තරිය පාප කර්මයන්හිදී සිදුවන අකුසලය ඉතා බලවත් බැවින් එය මැඩලීමට එම කුසල් ප්‍රමාණවත් නොවුවද, අවිචිතරකය වැනි අති භයානකම නිරයෙහි නොවැටීමට තරම් කුසල් සිදුකර ගැනීමට හැකි වූයේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැනි කළ්‍යාණ මිත්‍රයන් වහන්සේ නමක් ඇසුරු කිරීම හේතුවෙනි. එමෙන්ම අජාසත් රජුට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඇසුර හේතුවෙන් පෘථග්ජන ශ්‍රද්ධාධික පුද්ගලයන් අතර අගතැන්පත් වීමට හැකිය.

ඇසුර වූ කලී පුද්ගලයාගේ දියුණුවට හෝ පරිහානියට හේතුවන කරුණකි. එමෙන්ම ඇසුර මගින් ඕනෑම පුද්ගලයකු සුමගට හෝ නොමගට යොමුවීම සිදුවේ. ජීවිතයෙහි යමෙකු යම් ලෞකික හා ලෝකෝත්තර සාර්ථකත්වයක් ලබා ඇත්නම් එය කළ්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර නිසාමය. එහෙත් කළ්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුරක් නොලැබීමෙන් හෝ අසත්පුරුෂ ඇසුරෙන් ලෞකික මෙන්ම ලෝකෝත්තර යන උභයාර්ථයේම පරිහානිය සිදුවේ. අසත්පුරුෂයන් සමාජයෙහි බහුලය. එහෙත් අසත්පුරුෂයන් හමු වූ විට ඔවුන් සමග ද්වේශයක් හෝ කලකිරීමක් හෝ ඇතිකර නොගෙන ඔවුන් අසත්පුරුෂයන් බව හොඳින් හඳුනා ගත් පසු ඔවුන්ගේ ඇසුරින් මදක් ඇත්ව වාසය කළ යුතුයි. එමෙන්ම කළ්‍යාණ මිත්‍රයන් හමු වූ විට ඔවුන් අත් නොහැර මහත් ගෞරවයෙන් ඔවුන් ඇසුරු කළ යුතුය. මන්ද කළ්‍යාණ මිත්‍රයන් සමාජයෙහි ඉතාමත් විරල බැවිනි.

සත්පුරුෂයාගේ හා අසත්පුරුෂයාගේ ලක්ෂණ සවිස්තරාත්මකව සලකා බැලීමෙන් අනතුරුව, තම සන්තානයෙහි යම් දුර්ගුණයන් වේ නම් ඒවා බැහැර කරමින්ද, තමා තුළ වූ සත්පුරුෂ, ගුණවත් ලක්ෂණ වර්ධනය කර ගනිමින් හා නිරන්තර කළ්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර ලබා ගනිමින්ද කටයුතු කිරීමට සෑම විටම උත්සාහ ගත යුතුය.

2. සීලය

සීලය යනු කය, වචනය හික්මවීමයි. කය වචනයෙහි හික්මීම නිර්වාණාවබෝධය පිණිස අත්‍යවශ්‍ය අංගයකි. පුද්ගලයන් විසින් පුරන්තා වූ සීලයන් විවිධ වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ලොව පහළ වන විට පංච සීලය, බ්‍රහ්මචරිය සීලය ආදී සීල ප්‍රතිපත්තීන් සමාජයේ පැවත තිබේ. සීල ප්‍රතිපත්තියන්හි පිහිටි ඇතැම් නුවණැත්තන් භාවනා කොට, ධ්‍යාන සමාපත්තීන්ද, අභිඤ්ඤාවන්ද උපදවා ගත්හ. එසේ වුවද සීලයෙහි නියම ආනිශංසයත්, උසස් පහත් වශයෙන් හේද ආදියත් ඔවුහු නොදත්හ. එහෙත් අප සර්වඥයන් වහන්සේගේ ලොව පහළ වීමෙන් අනතුරුව සීලය පිළිබඳ විශේෂ තත්වයක් ඇතිවිය. එනම් අධි සීලයයි. අධි සීලය යනු නිර්වාණාවබෝධය ලබාදෙන සීලයයි.

බුද්ධ ශාසනයට ඇතුළත් වන ප්‍රධාන දොරටුව සරණ සීලය වෙයි. බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ යන ත්‍රිවිධ රත්නය සමාදන්වීම නැතහොත් සරණ යාම සරණාගමනයයි. සමාදන් වූ තිසරණයෙහි පිහිටා ක්‍රියා කිරීම සරණ සීලයයි. අබුද්ධෝත්පාද කාලයකදී සරණ සීලයක් නොමැති වන අතර බුද්ධෝත්පාද කාලයකදී වුවත් අබෞද්ධයන් හට සරණ සීලයක් නොමැත. එනිසා බෞද්ධයකු වීමෙහි මූලික පදනම සරණ සීලය වන අතර එය ප්‍රථම අධිසීලයද වෙයි.

පංච සීලය, ආර්ථව අට්ඨමක සීලය, උපෝසථ අට්ඨාංග සීලය, නවාංග උපෝසථ සීලය, දස සීලය, සාමණේර සීලය, උපසම්පදා සීලය ආදී වශයෙන් සීලයෙන් ක්‍රමයෙන් උසස් වන අධි සීලයන් වේ. ගිහියන්ගේ නිත්‍ය සීලය පංච සීලය වන අතර උපෝසථ දිනයන්හි දී අනෙකුත් සීලයන් වන උපෝසථ අට්ඨාංග සීලය, දස සීලය ආදිය සමාදන් විය හැක. හික්ෂුන් වහන්සේලා හා හික්ෂුණින් වහන්සේලා විසින් රක්තා උපසම්පදා සීලයෙහි විනය ශික්ෂාවන් නවදහස් එකසිය අනූනව කෝටි පනස් ලක්ෂ තිස්හය දහසක් ඇතුළත් වේ. එනම් හික්ෂු, හික්ෂුණින් යනු කෝටියක් සංවර සීලය රක්තා වූ උතුමන්ය. හික්ෂුණි ශාසනයක් වර්තමානයෙහි නොපැවතියද අද සමාජයෙහි ජීවත් වන දසසිල් මාතාවන්, පංච සීලයට වඩා උසස් සීලයක් වූ දස සීලය තමන්ගේ නිත්‍ය සීලය ලෙස රක්තා වූ සිල්වත් පිරිසකි.

කවර සීලයක් වුවද පිරිසිදුව රැකිය යුතුය. එනම් කිරල් කිරල්ලිය තම ජීවිත පරිත්‍යාගයෙන් බිජු රකින්නාක් මෙන්ද, සෙමර මුවා තම ජීවිත පරිත්‍යාගයෙන් වලිගය රකින්නාක් මෙන්ද, එක් පුතු ඇති මව, තම පුතා රකින්නාක් මෙන්ද, එක් ඇසක් ඇති තැනැත්තා එය රකින්නාක් මෙන්ද, පරමාදර ගෞරවයෙන් සීලය රැකිය යුතුය යන්න ධර්මයෙහි සඳහන් වේ. මෙසේ පිරිසිදුව රක්නා සීලය සීල විශුද්ධියක් බවට පත්වේ. එනම් මුලින් හෝ අගින් හෝ ශික්ෂා නොබිඳෙන ලෙසද, මැදින් ශික්ෂා පදයන් නොබිඳෙන ලෙසද, පිළිවෙලින් ශික්ෂා පද දෙකක් හෝ තුනක් හෝ නොබිඳෙන ලෙසද, අතරතුර ශික්ෂා පද නොබිඳෙන ලෙසද, දිව්‍ය සැප ආදී වූ සැපසම්පත් ලබා ගැනීමේ තෘෂ්ණාවෙන් තොරව, බුදු, පසේබුදු, මහරහත් වහන්සේලා වැනි නුවණැත්තන්ගේ ප්‍රශංසාවට ලක්වීමට සුදුසු පරිදි, කාම සම්පත් හෝ භව සම්පත් නොපතා, මානයෙන් හා ආත්ම දෘෂ්ටියෙන් තොරව නිවන් ප්‍රාර්ථනාවෙන්ම සීලය රැකිය යුතුය. මෙලෙස රක්නා සීලය මහා ආනුභාව ඇති සීලයක් බවට පත්ව නිර්වාණාවබෝධය පිණිස හේතුවේ. මෙය අංගුලිමාල තෙරුන් වහන්සේගේ වරිතාපධානයෙන් මනාව පිළිබිඹු වේ.

අංගුලිමාල තෙරුන් වහන්සේගේ සීලය

අංගුලිමාල වූ කලී මිනිසුන් දහසකටත් අධික සංඛ්‍යාවක් ඝාතනය කොට තථාගතයන් වහන්සේගේ මහා කරුණා මිනීමයේ පිහිට ලබා සසුන් ගතව රහත් භාවයට පත්වූ උතුමෙකි. බොහෝ මිනිසුන් මැරීමේ ප්‍රාණඝාත කර්මයෙන් බැඳ සිටි අංගුලිමාල, සදහටම සතර අපා දුකින් වැළකී නිවන් අවබෝධ කළේ සරණ සීලයෙහි බලයෙනි.

අංගුලිමාල තෙරුන් වහන්සේගේ උපසම්පදා සීලයෙහි බලය අංගුලිමාල පිරිත සම්බන්ධ කථා පුවතීන් පැහැදිලි වේ. එය මෙසේය. එක් දිනක් අංගුලිමාල තෙරුන් වහන්සේ පිටු සිඟා වඩින විට එක්තරා නිවසක කාන්තාවක් ප්‍රසූත වේදනාවෙන් කැගසනු අසන්නට ලැබුණි. මෙයින් කනගාටුවට පත් තෙරුන් වහන්සේ කර කියා ගත හැකි දෙයක් නොමැතිව බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත පැමිණ මෙම පුවත උන්වහන්සේට සැල කළහ. එවේලෙහි එම

කාන්තාවට තෙරුන් වහන්සේ පිහිට නොවූයේ මන්දැයි තථාගතයන් වහන්සේ විමසූ සේක. ඇයට පිහිට වන්නේ කෙසේදැයි තෙරුන් ඇසූ විට, තමා කිසිදිනක ප්‍රාණඝාතයක් නොකළා යයි සත්‍යක්‍රියා කරන ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ අංගුලිමාල තෙරුන්ට පැවසීය. මෙයින් මවිතයට පත් තෙරුන්, තථාගතයන් වහන්සේගෙන් මෙසේ විමසීය. “ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මා බොහෝ මිනිසුන් ඝාතනය කොට ඇත. මාගේ දෙඅතෙහිම ලේ තැවරී ඇත. එසේනම් මා ප්‍රාණඝාතයක් නොකළා යයි සත්‍යක්‍රියා කරන්නේ කෙසේද?” තමා ආර්යය ජාතියට පත්වූ දින සිට ප්‍රාණඝාතයක් කළේදැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ තෙරුන්ගෙන් විමසීය. “නැත ස්වාමීනි, සිහිනයකිනිදු එසේ ප්‍රාණඝාතයක් කිරීමට නොසිතුවෙමි.” යනුවෙන් අංගුලිමාල ස්වාමීන් වහන්සේ පිළිතුරු දුනි. එසේනම් එයම තෙරුන්ගේ සත්‍යක්‍රියාව වන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ පැවසූ සේක. බුදුරජාණන් වහන්සේට වැද නමස්කාර කොට එතැනින් නික්ම ගිය අංගුලිමාල තෙරුන්, ප්‍රසූත වේදනාවෙන් සිටි කාන්තාව වෙත ගොස් මෙසේ සත්‍යක්‍රියා කළේය. “පින්වත් නැගණියනි, මේ ආර්යය ජාතියට පැමිණි දා සිට කිසිදිනක දැන දැන ප්‍රාණඝාත අකුසලයක් මම සිදු නොකළෙමි. ඒ සත්‍යානුභාව බලයෙන් ඔබ සුවපත් භාවයට පත්ව, ඔබට සුවසේ දරුවකු බිහිවේවා!” ඒ මොහොතෙහිම ඒ මෑණියන්ගේ වේදනාව දුරුවී යහපත් දරු උපතක් සිදුවිය.

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් වසර 2500 කට අධික කලක් ගතවී ඇති අද දින වන විටද අංගුලිමාල පිරිත බහුලව භාවිතාවේ. එනම් අංගුලිමාල තෙරුන් වහන්සේගේ සීලයේ ආනුභාවයෙන් කළ සත්‍යක්‍රියාව අද දින ද මව්වරුන්හට ආශීර්වාදයක් ලෙස පවතී. එයින් සීලයෙහි බලගතුභාවය මනාව පැහැදිලි වේ.

3. දස කථා වස්තුව

වර්තමාන සමාජයෙහි පුද්ගලයින් දෙදෙනකු හෝ වැඩි ප්‍රමාණයක් යම් ස්ථානයකදී එක් රැස්වූ විට, ඔවුන් නොයෙකුත් කථාබස් හා සංවාදයන් පවත්වති. එමෙන්ම නූතන තාක්ෂණයේ දියුණුවද සමඟ දුරකථන මෙන්ම පරිගණක ආශ්‍රයෙන් ද

නොයෙකුත් සංවාදයන් පැවැත්විය හැක. එමෙන්ම විවිධ පුද්ගලයින් මෙසේ සිදු කරනු ලබන කථාබස් හා සංවාදයන් නිරතුරුවම ශ්‍රවණය කිරීමට ද අවකාශ ලැබේ. බොහෝ විට පුහුණුන් මනුෂ්‍යයින් සිදු කරනු ලබන කථාබස් රාගය, ද්වේශය හා මෝහය වර්ධනයට හේතුවන දෙතිස් කථාය.

දෙතිස් කථාවන් යනු රජුන්, සොරුන්, ඇමතියන්, යුද්ධය, බිය, ආහාර, පාන වර්ග, යහන්, මල්, සුවඳ ද්‍රව්‍ය, නැයන්, රථවාහන, ගම්, නියමිගම්, නගර, පළාත්, ස්ත්‍රීන්, මත්ද්‍රව්‍ය, වීථි නැතහොත් මාර්ග, ලිංකොට, ප්‍රේතයන්, නිෂ්ඵල දේවල්, ලෝකය මැවීම, මුහුදු මැවීම, ශාස්ත්‍ර වාදය, උච්ඡේද වාදය, වැඩි ලාභ, පාඩු, ආරාධුල්, පස්කම් සුව, අත්කලමථානු යෝගය ආදී වූ නිර්වාණ මාර්ගයට බාධා කරන්නාවූ නිර්වාණ මාර්ගයෙහි ගමන් ගන්නා පුද්ගලයකු විසින් භාවිතා නොකළ යුතුවූ දෙතිස්කම් වූ නිෂ්ඵල කථාවන් ය.

යම් පුද්ගලයකු විසින් නිරන්තරයෙන්ම ඇසිය යුතු, පුරුදු පුහුණු කරගත යුතු, නිර්වාණය පිණිස හේතුවන කථාවන් පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේ මේසිය තෙරුන් වහන්සේට දේශනා කළ සේක. මෙය දස කථාවස්තුව නම් වේ. එම දස කථාවන් නම් :-

1. අප්පිච්ඡ කථා
2. සන්තුට්ඨි කථා
3. පච්චේක කථා
4. අසංසට්ඨ කථා
5. විරියාරම්භ කථා
6. සීල කථා
7. සමාධි කථා
8. ප්‍රඥා කථා
9. විමුක්ති කථා
10. විමුක්ති ඥානදර්ශන කථා

1. අප්පිච්ඡ කථා

අප්පිච්ඡ කථා යනු ආශා නැතිකර ගැනීම, අඩුකර ගැනීම නැතහොත් සැහැල්ලු පැවැත්ම පිළිබඳ කථාය. පැවිදි උතුමන්හට මෙන්ම ගිහියන් හට ද සමබරව, සැහැල්ලුව තම ජීවිතය පවත්වාගෙන යාම මහත් වූ

අස්වැසිල්ලකි. ශරීරයට ගැලපෙන ආහාර, පමණ දැන ආහාරයට ගැනීම මෙන්ම ඇඳුම්, පැළඳුම්, ආහරණ, බඩුබාහිරාදිය ආදිය තමන්ගේ අවශ්‍යතා අනුව පමණ දැන භාවිතය වැනි වූ සැහැල්ලු පැවැත්ම පිළිබඳ කථා අස්පිවිෂ් කථා නම් වේ.

2. සන්තුට්ඨි කථා

තමන්ට ලැබෙන දෙයින් නැතහොත් ලද දෙයින් සතුටුවීම පිළිබඳ කථා සන්තුට්ඨි කථා නම් වේ. මනුෂ්‍යයා, ශිල්ප ශාස්ත්‍ර හැදෑරීම, රැකියාවක නියුතුවීම, මුදල් ඉපයීම, ගෙවල් දොරවල් ඉදිකිරීම, යාන වාහන මිලදී ගැනීම, විවාහ වීම, දරුවන් ආදී සියලුම කටයුතු සිදුකරන්නේ තමන්ගේ සන්තුට්ඨිය නැතහොත් සතුට උදෙසා ය. මෙම සතුට ලබා ගැනීම උදෙසා බොහෝ දුක් විඳීමටත්, බොහෝ පරිත්‍යාගයන් සිදු කිරීමටත් මනුෂ්‍යයාට සිදුවේ. නිදසුනක් ලෙස ශිල්ප ශාස්ත්‍ර හැදෑරීම සඳහා මුදල් වැය කරමින් තම කාලය කැප කරමින්, මහත් පරිශ්‍රමයක් දරමින් ඇතැම් විට නිදි වර්ජිතව ද තම ඉගෙනීමේ කටයුතු කිරීමට සිදුවේ. මෙලෙස මහත් පරිශ්‍රමයකින් සිදුකරන්නා වූ ශිල්ප ශාස්ත්‍ර හැදෑරීම ඇතුළු සියලුම කාර්යයන් අවසානයෙහි තම අභිප්‍රාය වනුයේ සතුට ලබාගැනීම ය. එහෙත් ලද දෙයින් සතුටු වීමට පුරුදු පුහුණු නොවූවහොත් කොපමණ වෙහෙස වුව ද කිසි දිනක තම දිවියෙහි සතුට ලබා ගත නොහැකි වනු ඇත. එහෙත් සන්තුට්ඨි ගුණය ඇති පුද්ගලයා සැමවිටම සතුටින් දිවි ගෙවයි. මෙලෙස සන්තුට්ඨි ගුණය පිළිබඳ කථා සන්තුට්ඨි කථාය.

3. පවිචේක කථා

පවිචේක කථා යනු විචේකය පිළිබඳ කථාය. විචේකය තෙවැදෑරුම් වේ. එනම් :-

1. කාය විචේකය - හුදකලාව ඉරියව් පැවැත්වීම කාය විචේකයයි. එනම් අනුන්ගේ ඇසුරක් නොමැතිව හුදකලාව සිට ගමන් බිමන් ඇතුළු තමාගේ සියලුම ක්‍රියාවන් තනිවම කිරීම කාය විචේකය යි.

2. **චිත්ත විචේකය** - කාමච්ඡන්ද ආදී නිවරණයන්ගෙන් තොර රූපාවචර, අරූපාවචර ධ්‍යාන හා අෂ්ට සමාපත්ති චිත්ත විචේකයයි. භාවනා අරමුණක යෙදීම මගින් චිත්ත විචේකය ලඟා කරගත හැක.

3. **උපධි විචේකය** - උපධි විචේකය නම් නිර්වාණයයි. සැදැහැවත් බෞද්ධයා අකුසලයන්ගෙන් වෙන්ව කුසලයන්හි යෙදෙමින් සීල, සමාධි, ප්‍රඥා දියුණු කර ගැනීමෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ සියලු ක්ලේශයන් ප්‍රභානය කොට ලබන්නා වූ සදාකාලික සැපත වන නිර්වාණය අවබෝධ කර ගැනීමයි.

කාය විචේකය මගින් භාවනා ආදී අරමුණුවල යෙදෙමින් සිත දියුණු කිරීමට අවකාශ සැලසෙන බැවින්, කාය විචේකය තුළින් චිත්ත විචේකය ලබා ගත හැක. චිත්ත විචේකය මගින් ප්‍රඥාව දියුණුවීම සිදුවන බැවින් එය උපධි විචේකය නැතහොත් නිර්වාණය ලබා ගැනීමට හේතුවේ. මෙලෙස මෙම තෙවැදෑරුම් විචේකයන් පිළිබඳව කථාවන් පවිචේක කථා නම් වේ.

4. **අසංසට්ටි කථා**

අසංසට්ඨි කථා යනු සංසර්ගයෙන් තොරවීම පිළිබඳ කථාය. සංසර්ගයන් පංචවිධ වේ. එනම් :-

1. **දර්ශන සංසර්ගය** - කෙලෙස් ඇතිවන අරමුණක් දැකීමෙන් ඇති වන ඇල්ම, ආශාව හා රාගය.
2. **ශ්‍රවණ සංසර්ගය** - කෙලෙස් ඇති වන අරමුණක් පිළිබඳව ඇසීමෙන් ඇතිවන ඇල්ම, ආශාව හා රාගය.
3. **සමුල්ලාප සංසර්ගය** - කෙලෙස් ඇතිවන අරමුණක් හමුවීමෙන් ඔවුනොවුන් හා අල්ලාප සල්ලාප හේතුවෙන් ඇතිවන ඇල්ම, ආශාව හා රාගය.
4. **සම්භෝග සංසර්ගය** - කෙලෙස් ඇතිවන අරමුණක් හා සම්බන්ධ වස්තූන් පරිහරණය කිරීම මගින් ඇතිවන ඇල්ම, ආශාව හා රාගය.
5. **කාය සංසර්ගය** - කෙලෙස් ඇතිවන අරමුණක් ස්පර්ශයෙන් ඇති වන ඇල්ම, ආශාව හා රාගය.

ඉහත සඳහන් පංචවිධ සංසර්ගයන්ගෙන් මිදීම පිළිබඳ කථා අසංසට්ඨි කථා නම් වේ.

5. විරියාරම්භ කථා

වීර්යය නම් පටන්ගත් කටයුත්ත අවසානය තෙක්ම අනලසව, නොමැලිව, උත්සාහයෙන් කිරීමයි. මෙලෙස වීර්යයෙන් කටයුතු කිරීම පිළිබඳ කථා විරියාරම්භ කථා නම් වේ.

6. සීල කථා

පිරිසිදු සීලයෙන් යුක්තවීම පිළිබඳ කථා සීල කථා නම් වේ.

7. සමාධි කථා

සමාධිය නැතහොත් සිතෙහි තැන්පත්කම පිළිබඳ කථා සමාධි කථා නම් වේ.

8. ප්‍රඥා කථා

ලෞකික හා ලෝකෝත්තර ප්‍රඥාව පිළිබඳ කථා ප්‍රඥා කථා නම් වේ.

9. විමුක්ති කථා

සෝවාන්, සකාදාගාමී, අනාගාමී, අර්හත් යන සතර ඵලය හා නිවණ පිළිබඳ කථා විමුක්ති කථා නම් වේ.

10. විමුක්ති ඥාන දර්ශන කථා

විමුක්ති ඥාන දර්ශන කථා යනු එකුන්විසි ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා ඥාන පිළිබඳ කථාය. මෙම ඥානයන් ලැබුවෝ මාර්ගඵලලාභී උතුමන්ය.

සෝවාන් මාර්ගඵලලාභී උතුමන් ඔවුන්ගේ ඥානයෙන් පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳව මෙනෙහි කරයි.

1. සෝනාපත්ති මාර්ගය
2. සෝනාපත්ති ඵලය
3. ප්‍රහීන වුණු කෙලෙස් (සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස)
4. ප්‍රහීන වීමට ඇති කෙලෙස් (කාමරාග, පටිස, රූපරාග, අරූපරාග, මාන, උද්ධච්ඡ, අවිජ්ජා)
5. නිවන

සකාදාගාමී මාර්ගඵලලාභී උතුමන් ඔවුන්ගේ ඥානයෙන් මෙසේ මෙනෙහි කරයි.

6. සකාදාගාමී මාර්ගය
7. සකාදාගාමී ඵලය
8. ප්‍රහීන වුණු කෙලෙස් (සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස, කාමරාග හා පටිස තුනී වීම)
9. ප්‍රහීන වීමට ඇති කෙලෙස් (කාමරාග, පටිස, රූපරාග, අරූපරාග, මාන, උද්ධච්ඡ, අවිජ්ජා)
10. නිවන

අනාගාමී මාර්ගඵලලාභී උතුමන් පහත සඳහන් කරුණු එකිනෙකින් මෙනෙහි කරයි.

11. අනාගාමී මාර්ගය
12. අනාගාමී ඵලය
13. ප්‍රහීන වුණු කෙලෙස් (සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස, කාමරාග, පටිස)
14. ප්‍රහීන වීමට ඇති කෙලෙස් (රූපරාග, අරූපරාග, මාන, උද්ධච්ඡ, අවිජ්ජා)
15. නිවන

අරහත්වයට පත් උතුමන් කරුණු 4 ක් පිළිබඳව මෙනෙහි කරයි.

16. අර්හත් මාර්ගය
17. අර්හත් ඵලය
18. ප්‍රහීන වුණු කෙලෙස් (සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස, කාමරාග, පටිස, රූපරාග, අරූපරාග, මාන, උද්ධච්ඡ, අවිජ්ජා)
19. නිවන

ඉහත සඳහන් එකුන්විසි (19) ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා ඥාන පිළිබඳ කථා විමුක්ති ඥාන දර්ශන කථා නම් වේ.

දස කථා වස්තුවලාභී පුණ්ණ තෙරුන් වහන්සේ

මන්තානි බැමිණියගේ පුත්‍ර වූ මන්තානි පුත්‍ර පුණ්ණ තෙරුන් වහන්සේ දස කථා වස්තුවලාභී භික්ෂූන් වහන්සේලා අතර ඉතා උසස්ම ගුණයෙන් යුක්ත වූ මහරහතන් වහන්සේ නමකි. කිඹුල්වත් නුවර විසූ මෙම පුණ්ණ ස්වාමීන් වහන්සේ සමීපයෙහි පන්සියයක් කුලපුත්‍රයෝ පැවිදිව උපසම්පදාව ලැබූහ. පුණ්ණ තෙරුන් වහන්සේ එම කුල පුත්‍රයන්හට දස කථා වස්තුව පිළිබඳව නිරතුරුවම අවවාද හා අනුශාසනා ලබාදුන් සේක. මෙම දස කථා වස්තූන් පිළිබඳව නිරතුරුවම ඇසීමෙන් පන්සියයක් වූ එම පැවිදි උපසම්පදාව ලබා සිටි භික්ෂූන් වහන්සේලා කායික, වෛතසික, චීර්යය උපදවාගෙන විදසුන් වඩා නික්ලේෂී උතුමන් බවට පත්ව සසර සයුරෙන් එතෙර වූ අතරම දසකථාලාභී භික්ෂූන් බවට ද පත්වූහ.

මෙසේ තමා දස කථා වස්තුවෙන් යුක්තව වාසය කරමින්, සෙසු සබ්බමචාරීන් වහන්සේලාහට ද දස කථා වස්තුව පිළිබඳ ගුණ ප්‍රකාශ කරමින්, එම භික්ෂූන් ද සසර සයුරෙන් එතෙර කොට, ඔවුන් ද දස කථා වස්තුවලාභී භික්ෂූන් බවට පත්කිරීමට මන්තානි පුත්‍ර මහරහතන් වහන්සේ සමත් විය. එනිසා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මෙන්ම, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අග්‍ර ශ්‍රාවක දම් සෙනෙවි සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේ ඇතුළු සෙසු භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ ද ගෞරවයට හා ප්‍රසාදයට පත්වීමට මන්තානිපුත්‍ර පුණ්ණ තෙරුන් වහන්සේට හැකිවිය.

මෙලෙස නිර්වාණාවබෝධය පිණිස චීර්යය වඩන පුද්ගලයා විසින් දස කථා වස්තුව පිළිබඳ නිතර ශ්‍රවණය කළ යුතු අතර එම කරුණු පිළිබඳව නිතර කථා කළ යුතුය. නිරන්තරයෙන් ම මෙම උතුම් කරුණු පිළිබඳව ශ්‍රවණයෙන් හා මෙම දස කථාවන් පුරුදු පුහුණු වීමෙන් නිර්වාණාවබෝධය වෙත ලඟා වීමට මග පෑදේ.

4. චීර්යය

පුද්ගලයෙකුගේ ලෞකික මෙන්ම ලෝකෝත්තර යන උභයාර්ථයම සාර්ථක වීමට චීර්යය අත්‍යවශ්‍යය. චීර්යයෙන් යුතු පුද්ගලයාට තමාගේ අධ්‍යාපන කටයුතු, ව්‍යාපාර, රැකිරිකිණි ආදිය

සාර්ථක කරගත හැකි අතරම, ලෝකෝත්තර දියුණුවට හේතුවන දානාදී පින්කම් සිදුකරීම, සිල් රැකීම, භාවනා කටයුතුවල යෙදීම ආදියද සාර්ථකව සිදුකළ හැක.

පාඨග්ජන පුද්ගලයන් සියලු ක්ලේශයන් ප්‍රහානය කොට, උතුම් බුදු, පසේබුදු, මහරහත් ආදී උතුමන් බවට පත්වන්නේද වීර්යයෙන් කටයුතු කිරීමෙනි. අප බෝසතාණන් වහන්සේ මීට වසර 2598 කට පෙර වෙසක් පුන් පොහෝ දින ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේ අභියසට පැමිණ, උන්වහන්සේ පිරු පාරමිතාවල ආනුභාවයෙන් පොළවෙන් පැන නැගුනු වජ්‍රාසනය මතට වැඩියේ චතුරංග සමන්තාගත වීර්යයෙනි. එනම්, “මාගේ මේ ශරීරයෙහි ඇට, මස්, සම්, නහර, ලේ, වියළි, සුණුවිසුණු වී ගියද, සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි වීර්යය කොට ලබාගන්නා වූ මෙම වජ්‍රාසනය හැර බුදුබව ලබා මිස නොනැගිටිමි.” යන උතුම් වීර්යයෙන් යුතුවය.

එලෙසම සෑම කටයුත්තක්ම සාර්ථක වීමට වීර්යය අත්‍යවශ්‍යය. වීර්යයෙහි අවස්ථා තුනකි. එම තෙවැදෑරුම් වීර්යයෙහි අවස්ථාවන් නම්:-

1. ආරම්භ ධාතු - යම් කටයුත්තක් පළමුවෙන්ම පටන් ගන්නා වීර්යය.
2. නික්කම ධාතු - පටන් ගත් කටයුත්ත නොකඩවා කරගෙන යන්නාවූ ආරම්භ ධාතුවට වඩා බලවත් වූ, කුසිතභාවයෙන් නික්මුණු වීර්යය.
3. පරක්කම ධාතු - පැමිණෙන පැමිණෙන හැම උවදුරක්ම මැඩ පවත්වාගෙන තම අභිමතාර්ථය සපුරා ගැනීම තෙක් ඉදිරියට යන බලවත් වීර්යය.

බුදුබව ලබාගැනීම පිණිස අප තථාගත සර්වඥයන් වහන්සේ තම අභිමතාර්ථය සපුරා ගැනීමේ අදිටනින් ආරම්භ ධාතුවෙන් යුක්තව, එනම් චතුරංග සමන්තාගත වීර්යයෙන් යුතුව වජ්‍රාසනය මතට වැඩියහ. එලෙසම අනාපාන සති භාවනාවෙහි නිරතුරුවම යෙදෙමින් නික්කම ධාතුවෙන් යුක්තව කටයුතු කළසේක. එලෙසම මාර උවදුරු ආදිය මැඩලමින් තම අභිමතාර්ථය වන බුදුබව ලබාගැනීම තෙක්ම මහත් වීර්යයෙන්

භාවනා අරමුණෙහි නිරත වූහ. මෙසේ ආරම්භ ධාතු, නික්කම ධාතු හා පරක්කම ධාතු යන වීර්යයෙන් යුක්තව කටයුතු කිරීමෙන් උන්වහන්සේගේ ලෝකෝත්තර අභිමතාර්ථය සඵල විය. මෙලෙස වීර්යයෙන් යුක්තව කටයුතු කිරීමෙන් ඕනෑම පුද්ගලයකුහට තම ලෞකික හා ලෝකෝත්තර අභිමතාර්ථයන් සාර්ථකව සපුරා ගත හැක.

බුදුරජාණන් වහන්සේ 'ප්‍රධාන' සූත්‍රයෙහිද නිර්වාණාවබෝධය පිණිස උපකාරී වන ප්‍රධාන වීර්යයන් සතරක් පිළිබඳව වදාළ සේක. මේවා සතර සමායක් ප්‍රධාන වීර්යයන් නම් වේ. ඒවා නම්:-

1. නූපන් අකුසල් නූපදනු පිණිස කරන වීර්යය.
2. උපන් අකුසල් ප්‍රහානය පිණිස කරන වීර්යය.
3. නූපන් කුසල් ඉපදීම පිණිස කරන වීර්යය.
4. උපන් කුසල් වැඩි දියුණු කරගැනීම පිණිස කරන වීර්යය.

ගෞතම බුදු සසුනෙහි පැවිදි වූ බොහෝ භික්ෂු භික්ෂුණීන් වහන්සේලා නිවන් මගට පිවිසියේ සමායක් ප්‍රධාන වීර්යය ඇතිකර ගනිමින් කටයුතු කිරීමෙනි. තම ජීවිතය පවා නොසලකමින් නිර්වාණාවබෝධය පිණිස සිදු කරන ලද වීර්යය පීතිමල්ල තෙරුන් වහන්සේගේ කථා පුවතීන් මනාව පැහැදිලි වේ.

පීතිමල්ල තෙරුන් වහන්සේගේ වීර්යය

පීතිමල්ල තෙරුන් වහන්සේ දඹදිවින් ලක්දිවට අවුත් මහා විහාරයෙහි පැවිදිව, උපසම්පදාව ලැබූ තෙර නමකි. නිර්වාණාවබෝධය ලබා ගැනීම පිණිස අධිකව සක්මන් භාවනාවෙහි යෙදුනු උන්වහන්සේගේ පතුල් ගෙවුනු පසුද, වීර්යය මදකුදු අත් නොහැර දැණින් සක්මන් කරමින් භාවනා කළහ. රාත්‍රියෙහි ද එසේ සක්මන් කරමින් හුන් තෙරුන් වහන්සේට මුව වැද්දකු මුවෙක් යයි රැවටී පහර දුනි. වැද්දාගේ ආයුධය තෙරුන්ගේ ශරීරය පසාරු කළ ද, තෙරුන් තණ වලින් තම තුවාලය වසා, ශරීරය ගැන අපේක්ෂාව අත්හැර, එහෙත් වීර්යය අත් නොහැර තවදුරටත් භාවනාවෙහිම යෙදුනු සේක. මහත් වීර්යයෙන් මෙලෙස භාවනා කළ උන්වහන්සේ සවි කෙළෙසුන් නසා රහත් භාවයට පත් විය.

මෙලෙස විරියය, නිර්වාණාවබෝධය ලබා ගැනීමට උත්සාහ ගන්නා වූ සෑම කෙනෙකු විසින්ම වැඩිය යුතු ගුණධර්මයක් ලෙස අප සර්වඥයන් වහන්සේ වදාළ සේක.

5. ප්‍රඥාව

‘අරියාය නිබ්බේධිකාය සම්මා දුක්ඛයගාමිණියා.’ මෙහි සඳහන් ප්‍රඥාව යනු ආර්යය වූ කලකිරීමෙන් ඇතිවන ප්‍රඥාවයි. සමාජයෙහි ජීවත්වන පුද්ගලයින්හට තම ජීවිතයෙහි බොහෝ අවස්ථාවන්හි නොයෙකුත් කලකිරීම් වලට මුහුණ පෑමට සිදුවේ. එසේ වුව ද නොබෝ දිනකින් එම කලකිරීම් යටපත් වේ. එහෙත් ආර්යය වූ කලකිරීම් ඇති වූ පුද්ගලයා මනුෂ්‍ය, දිව්‍ය, බ්‍රහ්ම වැනි සුගතියන්හි උපත ලබා සැප සම්පත් ලැබුව ද, අනිත්‍ය දේ අනිත්‍ය ලෙස ද, දුක්ඛ දේ දුක්ඛ ලෙස ද, අනාත්ම දේ අනාත්ම ලෙස ද, තේරුම් ගනී. එනම් මෙම ආර්යය වූ කලකිරීම අවබෝධයෙන්ම ඇතිවන කලකිරීමකි.

මෙම ප්‍රඥාව ‘උදයත්තගාමිණී ප්‍රඥාව’ ලෙස ද හඳුන්වනු ලැබේ. එනම් උදය, වය නැතහොත් වස්තූන්ගේ ඇතිවීම, නැතිවීම තමන් තුළින්ම දක්නා වූ ප්‍රඥාවයි. උදයත්තගාමිණී ප්‍රඥාව ඇතිකර ගැනීම උදෙසා නොයෙකුත් ක්‍රමවේදයන් ධර්මයෙහි සඳහන් වේ. එනම් තම ජීවිතය හෝ වෙනත් අයෙකුගේ ජීවිතය, ළදරු, තරුණ, මහළු ලෙස කොටස් 3 කට බෙදා එහි වෙනස්වන ස්වභාවය පිරික්සිය හැක. නැතහොත් අවුරුදු 100 ක් තමා ජීවත් වන්නේ යයි උපකල්පනය කොට හෝ අවුරුදු 100 ක් ජීවත් වන පුද්ගලයෙකුගේ ජීවිතය උපමාකොට එය ප්‍රථම වයස, මධ්‍යම වයස හා පශ්චිම වයස ලෙස කොටස් 3 කට බෙදා උදය, වය මෙනෙහි කළ හැක. අවුරුදු 1 - 33 දක්වා ප්‍රථම වයස ලෙස ද, අවුරුදු 33 -67 දක්වා වූ අවුරුදු 34 ක කාලය මධ්‍යම වයස ලෙස ද, අවුරුදු 67 -100 දක්වා වූ අවුරුදු 33 ක කාලය පශ්චිම වයස ලෙස ද සැලකිය හැක.

උදයත්තගාමිණී ප්‍රඥාව ඇතිකර ගැනීම සඳහා තවත් සුදුසුම ක්‍රමවේදයක් වන්නේ, අවුරුදු 100 ක් ජීවත්වන බවට උපකල්පනය කළ තම ජීවිතය හෝ වෙනත් අයෙකුගේ ජීවිතය වසර 10 බැගින් වූ දශකයන් 10 කට වෙන් කිරීමයි. එය මෙසේ ය.

දශකය	වයස	විස්තරය
1. මන්ද දශකය	1 - 10	ලදරු කාලය
2. ක්‍රීඩා දශකය	11 - 20	කෙළි සෙල්ලමින් ගත කරන කාලය
3. වර්ණ දශකය	21 -30	සොඳුරු යෞවන කාලය
4. බල දශකය	31 - 40	කාය බලයෙන් යුක්ත වන කාලය
5. ප්‍රඥා දශකය	41 -50	නුවණ මුහුකුරා යන කාලය
6. භායන දශකය	51 - 60	ගරීර ශක්තිය පිරිහෙන කාලය
7. පම්බාර දශකය	61 - 70	ගරීරය මදක් කුඳු වීමට පටන් ගන්නා කාලය
8. පවංක දශකය	71 -80	ගරීරය වඩාත් කුඳු වීමට පටන් ගන්නා කාලය
9. මෝමුහ දශකය	81 -90	සිහිමුලාවෙන් ගත කරන කාලය
10. සයන දශකය	91 - 100	සයනයෙහි ගත කරන කාලය

මනුෂ්‍යයෙකුගේ ලදරු කාලය කිසිත් නොවැටහීමෙන් ගෙවී යයි. ඉන්පසු පැමිණෙන කාලයෙහි පුළුල් අදහස් ඇති වී කෙළි සෙල්ලමින් හා විනෝදයෙන් ගත කරයි. එම කාලය ද එසේම ගෙවී යයි. වර්ණ දශකය ගරීරය සැරසීමට උනන්දු වන කාලයයි. එය ද ඉක්මනින් ගෙවී යයි. ගරීරයෙහි ශක්තිය ඇතිව ක්‍රියා කළ හැකි බල දශකය මීලඟට පැමිණේ. මෙය ද වහා ගෙවී යයි. අනතුරුව තමාට ලාභ සිදුවන අයුරකින් උපක්‍රමශීලීව වැඩකටයුතු කළ හැකි ප්‍රඥා දශකය පැමිණ එය ද ගෙවී යයි. මෙලෙස දශක 5 ක් ගෙවී යාමෙන් අනතුරුව පැමිණෙන දශකයෙහි තම ගරීර ශක්තිය පිරිහේ. සම රැලි වැටීම, දත් වැටීම, හිස කෙස් සුදු වීම, ආදී ලක්ෂණයන් මතු වේ. අනතුරුව පම්බාර දශකයෙහි නොදැනුවත්වම තමාගේ කොන්ද මදක් ඉදිරියට නැමීගොස්, ඉන් අනතුරුව පැමිණෙන පවංක දශකයෙහි, පම්බාර දශකයෙහිදී නැමීම ඇරඹී තම කොන්ද වඩාත් ඉදිරියට නැමේ. මෙහිදී එය තමා හට වඩාත් ප්‍රකටව පෙනේ. අවසාන දශකයට පෙර ඇතිවන

මෝල්ලුහ දශකයෙහි කරන්නට යන දේ කිරීමට නොහැකිව, පැවසීමට යන දේ හරියාකාරව පැවසීමට නොහැකිව සිහිමුලාව ගත කිරීමට සිදුවේ. මෙම දශකය ගෙවී යාමෙන් අනතුරුව පැමිණෙන අවසාන දශකය වන සයන දශකයෙහි ඉතාමත් අපහසුවෙන් සයනයෙහිම අනුන්ගේ උදව් උපකාර ඇතිව ගත කිරීමට සිදුවේ. මෙම දශකය ද ගෙවී යාමෙන් මරණයට පත්වේ.

මෙලෙස ශරීරයෙහි වෙනස්වීම නැතහොත් ඇතිවීම, නැතිවීම, යන ශරීරයෙහි නියම ස්වභාවය නුවණින් වටහාගත යුතුය. ජීවිතයෙහි අස්ථිර ස්වභාවය මෙනෙහි කළ යුතුය. මෙලෙස උදයත්තගාමිණී ප්‍රඥාව ඇතිකර ගැනීම නිර්වාණාවබෝධය පිණිස හේතුවේ.

කර්මස්ථාන දියුණු කිරීම

නිර්වාණාවබෝධය පිණිස වෙර දරන පුද්ගලයා, කළාණ මිත්‍ර සම්පත්තිය, සීලය, දස කථා වස්තුව, විරියය හා ප්‍රඥාව යන කරුණු 5 න් හොඳින් මෝරා, තවත් කරුණු 4 ක් දියුණු කරගත යුතු බව අප තථාගත මුණින්ද්‍රයන් වහන්සේ මේසීය තෙරුන් වහන්සේට වදාළ සේක. දියුණු කර ගත යුතු එම කරුණු 4 නම් :

1. රාගය නැති කිරීමට අසුභය දියුණු කිරීම
2. ද්වේශය නැති කිරීමට මෛත්‍රිය දියුණු කිරීම
3. විතර්කය නැති කිරීමට ආනාපාන සතිය දියුණු කිරීම
4. ආත්ම සංඥාව නැති කිරීමට අනිත්‍ය සංඥාව දියුණු කිරීම

1. රාගය නැති කිරීමට අසුභය දියුණු කිරීම

‘අසුභා භාවේ තබ්බා රාගස්ස පහානාය.’ රාගය නැති කිරීමට නැතහොත් ප්‍රහානය කිරීමට අසුභය වැඩිය යුතුය යනුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළ සේක. රාගය යනු පස්කම් සැපතට ඇති අධික ඇල්මයි. පස්කම් බැඳීම් යනු රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශය යන පංච අරමුණුයි. ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය යන ඉන්ද්‍රියයන් මාර්ගයෙන් පුහුදුන් පුද්ගලයා මෙම පංච අරමුණු වෙත නිරතුරුවම බැඳී යයි.

වදුරකු අල්ලා ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙන් පසුවන වැද්දකු, වදුරන් අල්ලා ගැනීම සඳහා ඔවුන් භාවිතා කරන ඇලෙන ද්‍රව්‍යයක් වන ‘‘වදුරු ලහටු’’ සුදුසු ස්ථානයක සුදුසු ලෙස ගල්වයි. මෙය වෙත පැමිණෙන අසරණ වදුරා පළමුව තම අතකින් වදුරු ලහටු ස්පර්ශ කරයි. එවිට තම අත එම ලහටු වල ගලවා ගත නොහැකි පරිදි තදින් ඇලේ. මෙවිට වදුරා තම අතික් අතින් ලහටු ස්පර්ශ කරයි.

එවිට එම අත ද ලහටුවෙහි තදින් ඇලෙයි. මෙවිට වඳුරා තම පයකින් ලහටු වලට ගසයි. මෙවිට පාදය ද ලහටුවල, ගලවා ගත නොහැකි පරිදි ඇලෙයි. දෙඅත් දෙපා සොලවා ගත නොහැකි වඳුරා මෙවිට තම හිසෙන් ලහටු වලට ගසයි. එවිට හිසද ලහටුවෙහි තදින් ඇලෙයි. මෙලෙස ලහටුවෙහි ඇලුණු වඳුරා ලහටුවෙහි ම තදින් සිරවී වැද්දා අතට පත්වීමෙන් තම ජීවිතය විනාශ කරගනී.

මෙපරිද්දෙන්ම පුහුදුන් මනුෂ්‍යයා ඔහුගේ ඇසට යම් ප්‍රියමනාප අරමුණක් ලදවිට, එහි ඇලෙයි. කතට ප්‍රියමනාප ශබ්දයක් ඇසුණු විට එහි ඇලෙයි. නාසයට ප්‍රිය උපදවන ගන්ධයක් දැණුණු විට එහි ඇලෙයි. දිවට ප්‍රිය උපදවන යම් රසයක් දැණුණු විට එහි ඇලෙයි. එමෙන්ම ශරීරයට ප්‍රිය උපදවන ස්පර්ශයක් ලදහොත් එහි ඇලෙයි. මෙලෙස සත්වයාගේ චිත්ත සන්තානය මෙම රූපාදී පංච අරමුණුවල නිතරම ඇලී ගැලී පවතී. රාගය නැතහොත් කාමච්ඡන්දය ආදී අනේක නාමයන්ගෙන් හඳුන්වනු ලබන්නේ මෙලෙස සත්වයා තමාට ප්‍රියමනාප රූපාදී අරමුණුවල බැඳී පැවතීමයි. ලහටුවෙහි ඇලීමෙන් විනාශයට පත්වන වඳුරා මෙන් රාගය හේතුවෙන් බොහෝ මනුෂ්‍යයන් විනාශ මුඛයට පත්වේ.

රාගය ඇතිවීමට හා උපන් රාගය වැඩිදියුණු වීමට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ යම් සැප අරමුණක් ලද විට එය සුභ වශයෙන් සැලකීමය. එනම් තමාට ප්‍රියමනාප රූපයක් දුටුවිට, එය අලංකාරය, වටිනාකමින් යුක්තය, මා සතු කර ගත යුතුය, යනුවෙන් ඉතාමත් ඇල්මෙන් එය අයෝනිසෝමනසිකාරයෙන් මෙනෙහි කිරීමයි. මෙලෙස අනෙකුත් ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, යන අරමුණු කෙරෙහිද බැඳී යාම බොහෝ කලක් මෙම භයානක සසරෙහි සැරි සැරීමට හේතුවේ. එනිසා මෙම රාගය නැති කිරීම සඳහා අසුභය වැඩිය යුතුය යන්න අප තථාගතයන් වහන්සේගේ අනුශාසනාවයි.

අසුභය වැඩීම

අසුභය වැඩීම යනු අප ශරීරය නිර්මාණයවී ඇති දෙතිස් කුණුපය පිළිබඳව නුවණින් මෙනෙහි කිරීමයි. ශරීරය සෑදී ඇති දෙතිස් කුණුපය නම් :-

- 1. කේසා - කෙස්
- 2. ලෝමා - ලොම්
- 3. නඛා - නිය

4. දත්තා - දත්
5. තවෝ - සම
6. මංසං - මස්
7. නහාරු - නහර
8. අට්ඨි - ඇට
9. අට්ඨි මිඤ්ජා - ඇටමිදුලු (ඇටකටු ඇතුළත පිහිටි කොටස)
10. වක්කං - වකුගඩු
11. හදයං - හෘදය
12. යකනං - අක්මාව
13. කිලෝමකං - දළඹුව (හෘදය, වකුගඩු, හා මස්පිඬු වෙලාගෙන ඇති කොටස)
14. පිහකං - ඇලදිව හෘදයට වම් පසින් උදර පටලයට ඉහළින් පිහිටි අඟල් 7 ක් පමණ දිග කොටස)
15. පජ්ජාසං - පපු මස (පෙනහළු)
16. අන්තං - බඩවැල් (කුඩා බඩවැල හා මහ බඩවැල)
17. අන්තගුණං - අතුණුබහන් (බඩවැල් එහා මෙහා ගිලිහී යාමට නොදී බැඳ තබාගෙන සිටින කොටස)
18. උදරියං - නොපැසුණු ආහාර (අනුභව කළ නොදිරූ ආහාර)
19. කර්සං - ආහාර මල (අසුවි ලෙස ගර්ථයෙන් පිට කිරීමට ඇති කොටස)
20. මත්ඵලුංගං - හිස්මොළ (හිස්කබල තුළ පිහිටා ඇති මිදුලු)
21. පිත්තං - පිත (පිත දෙවැදෑරුම් වේ. අක්මාව ඇසුරුකොට පිත්තාශයෙහි එක් පිත වර්ගයක්ද, ගර්ථයෙහි.....බොහෝ ස්ථානයන්හි තෙල් බිංදු ලෙස අනෙක් පිත වර්ගයද පිහිටයි).
22. සෙම්හං - සෙම
23. පුබ්බෝ - සැරව
24. ලෝහිතං - ලේ
25. සේදෝ - දහඩිය
26. මේදෝ - මිදුනු තෙල් (සම හා මස් අතර මේද වශයෙන් පිහිටි තෙල්)
27. අස්සු - කඳුළු

- 28. වසා - වුරුණු තෙල (ශරීරය රත්වීම ආදියේදී මතුපිටට පැමිණෙන වැගිරෙන තෙල්)
- 29. බේලෝ - කෙළ
- 30. සිංසානිකා - සොටු
- 31. ලසිකා - සදම්දුලු (අස්ථි බැඳී තිබෙන සන්ධිස්ථානයන්හි පහසුවෙන් නැමීම හා දිගහැරීම පිණිස පිහිටියා වූ සන්ධි ලහටු)
- 32. මුත්තං - මුත්ත

එක් ගෝනියකට මුං, කවිපි, මෑ, කඩල වැනි ධාන්‍යයන් පුරවා එහි කට ගැට ගැසූ විට, නුවණැත්තකු විසින් මෙම ගෝනියෙහි කට ලිහා එහි ඇති මුං, කවිපි, මෑ, කඩල වැනි එකිනෙකට මිශ්‍රවී තිබුණු ධාන්‍ය වර්ගයන් එකිනෙකට වෙන් කරන්නා සේ, තම ශරීරය දෙස කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම්, මස්, වශයෙන් වෙන්කොට නුවණින් බැලීමෙන් ශරීරයට ඇති ඇලීම, රාගය, ආශාව දුරු වේ. තම ශරීරය පමණක් නොව අන් අයගේ ශරීර ද මෙසේ වෙන්කොට නුවණින් විමසිය හැක.

සත්වයන් වැනි විඤ්ඤානයක් ඇති සවිඤ්ඤානක වස්තූන් පමණක් නොව ගෙවල්, දොරවල්, බඩු බාහිරාදිය, අහස, පොළව, ගස්වැල් වැනි විඤ්ඤාණයක් නොමැති අවිඤ්ඤානක වස්තූන් ද අසුභ ලෙස නුවණින් බැලිය හැක. මෙහිදී ශුද්ධ අෂ්ඨකයක් ලෙස ද ඒවා මෙතෙහි කළ හැක. එනම් :-

1. පඨවි - තදබව හෙවත් කර්කශ ස්වභාවය
2. ආපෝ - ඇලෙන, බැඳෙන, වැගිරෙන ස්වභාවය
3. තේජෝ - සීතල, උණුසුම් ස්වභාවය නැතහොත් පැසෙන ස්වභාවය
4. වායෝ - පිම්බෙන ස්වභාවය, නැතහොත් සැලෙන ස්වභාවය
5. වර්ණ - වර්ණය
6. ගන්ධ - ගන්ධය
7. රස - රසය
8. ඕජා - ඕජස (සාරය)

ලෝකයේ ඇති ඕනෑම සවිඤ්ඤානක හෝ අවිඤ්ඤානක වස්තුවක් මෙලෙස ශුද්ධ අෂ්ඨකයෙන් සැදී ඇති බව මෙතෙහි

කිරීමෙන් ඒවා කෙරෙහි ඇති රාගය ප්‍රහීන වේ.

ගිහියන්හට අසුභය වැඩීම නුසුදුසු යයි වර්තමාන සමාජයෙහි මතයක් පවතී. මෙය සම්පූර්ණයෙන්ම සාවද්‍යය. අසුභය වැඩීම මගින් රාගය ප්‍රභානිය වේ. එසේනම් අසුභය නොවැඩීම මගින් රාගය පැවතීම හෝ බොහෝවිට වර්ධනය වීම සිදුවේ. අසුභය වැඩීම නුසුදුසුයැයි පැවසීමෙන් රාගය ජීවිතය පවත්වාගෙන යාමට අත්‍යවශ්‍ය දෙයක් ලෙස සාවද්‍යව හැඟේ. මෙය සැබැවින්ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට ප්‍රතිවිරුද්ධ වූ කරුණකි. අප සර්වඥයන් වහන්සේ සැබැවින්ම සර්වඥය. එනිසා උන්වහන්සේ සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයක් පෙරුම් දහම් පුරමින් සත්වයා කෙරෙහි පතළා වූ මහා කරුණාවෙන් දෙසූ ශ්‍රී සද්ධර්මය සත්වයාගේ සසර දුක්ගිනි නිවීම පිණිසමය. ජාති, ජරා, මරණ ආදී වූ දුක් කෙළවර කිරීම සඳහා, රාගය ප්‍රභානිය කළ යුතු බව උන්වහන්සේ වදාළ සේක. එනම් රාගය දුරු කිරීමට අසුභයම වැඩිය යුතුය. මන්ද ගිහි පැවිදි හේදයකින් තොරව බෞද්ධයාගේ පරමාර්ථය නිවන වන බැවිනි.

රාගය හේතුවෙන් වර්තමානයෙහිද නොයෙකුත් ගැටීම්, දේපල හානි මෙන්ම ජීවිත හානි ද විශාල වශයෙන් සිදුවේ. මෙවැනි සිදුවීම් ඇතුළත් ප්‍රවෘත්තීන් වර්තමානයෙහි බොහෝ අසන්නට ලැබේ. රාගය හේතුවෙන් විපතට පත්ව එහෙත් ධර්මයෙහි උපකාරයෙන් සසර දුක් කෙළවර කළ කථා පුවතක් ධර්මයෙහි සඳහන් වේ. එය මෙසේය.

රාගය හේතුවෙන් විපතට පත් පුරුෂයෙක්

පෙර එක්තරා පුරුෂයෙක් ස්ත්‍රියක් සමඟ විවාහ වී එම ස්ත්‍රිය කෙරෙහි මහත් රාගයෙන් විසීය. එහෙත් ඔහුගේ මෙම පව්වු භාර්යාව තම පුරුෂයාගේ සොයුරා සමඟ මිථ්‍යාවාරයෙහි යෙදී, එය හසුචේය යන බියෙන් තම සොර පුරුෂයා ලවා සැමියා මැරවීය. එහෙත් ස්ත්‍රියට ඇති ඇල්ම හේතුවෙන් එම පුරුෂයා එම නිවසෙහිම ගැරඬියකුට උපත ලැබීය. එම ගැරඬියා නිතර පෙර හවයෙහි භාර්යාවගේ ඇඟ මත වැටීම හේතුවෙන් මෙම ගැරඬියා අනෙකෙකු නොව තම පෙර හවයේ ස්වාමී පුරුෂයාම විය හැකි යයි සිතූ ස්ත්‍රිය ගැරඬියාද මැරවීය. මොහු යලිත් එම නිවසේම

සුනඛයකුද, ගොන් වස්සෙකුද වී උපත ලබා එම ස්ත්‍රිය අතින්ම මැරුම් කෑවේය. අනතුරුව රාගය නොසිඳීම හේතුවෙන්ම ඔහු එම ස්ත්‍රියගේ කුසෙහි දරුවකුට උපත ලැබීය.

මෙහිදී ඔහුට ජාතිස්මරණ ඥානය පහළවී තම මව වූ ඇය, පෙර ආත්මභවයන්හිදී සතර වරක්ම තමාව මරවනු ලැබූ බව දැන, ළදරුවකු වූ ඔහුව ඇය ස්පර්ශ කරන විටම හැඬීමට පටන් ගත්තේය. එනිසා මුත්තණුවන් විසින් ළදරුවා පෝෂණය කෙරිණ. දරුවා හොඳින් වැඩුණු පසු ඔහු එම කාරණය තම මුත්තණුවන්ට පැවසීය. මෙයින් එම ස්ත්‍රිය පිළිබඳව කලකිරීමට පත් මුත්තණුවන් දරුවාද කැටුව විභාරයකට ගොස් පැවිදි විය. නොබෝ කලකින් ඔවුන් දෙදෙනාම ධර්මාවබෝධය ලබා රහත්භාවයට පත් වූහ.

මෙලෙස රාගයෙන් මත්වූ පුද්ගලයන් හට දුකට පත්වීමට සිදුවන අතර, එම දුක අවබෝධ කොට ධර්ම මාර්ගයෙහි ගමන් කිරීමෙන් සසරින් එතෙර විය හැක. එනිසා අසුභය වැඩිම තුළින් රාගය ප්‍රභානය වීම, නිර්වාණාවබෝධයට හේතු වේ.

2. ද්වේශය නැති කිරීමට මෛත්‍රිය දියුණු කිරීම

‘මත්තා භාවේ තබ්බා ව්‍යාපාදස්ස පභානාය,’ ව්‍යාපාදය නැති කිරීමට නැතහොත් ප්‍රභානය කිරීමට මෛත්‍රිය පුරුදු පුහුණු කළ යුතු බව අප තථාගතයන් වහන්සේ වදාළ සේක. ‘ව්‍යාපජ්ජති විනස්සතිති ඒතේන විත්තං.’ එනම්, යමක් හේතු කරගෙන සිත විකෘතියට, විනාශයට පත් වන්නේ නම් එය ව්‍යාපාදය නම් වේ.

ව්‍යාපාදය ඇතිවීමට ප්‍රථම, යමෙකුට යම් කරුණක් නිසා වෙනත් කෙනෙකු කෙරෙහි නොසතුටක් ඇති වේ. අනතුරුව එය ක්‍රමක්‍රමයෙන් මෝරා ද්වේශය හටගනී. එම මේරු ද්වේශය ‘සතුරා නසිවා!’ යයි සිතන තැනට පැමිණි කල්හි එය ව්‍යාපාදයයි. මෙය දස අකුසලයන්ගෙන් එක් අකුසලයකි. අංගුත්තර නිකායෙහි ව්‍යාපාදය හටගත හැකි ආකාර දහයක් පිළිබඳව සඳහන් වේ. එනම් :-

1. ‘මොහු මට පෙර වරදක් කළේය.’ යයි සිතීම.
2. ‘මොහු මට දැන් වරද කරමින් සිටී.’ යයි සිතීම.
3. ‘මොහු අනාගතයෙහි ද මට වරද කරන්නේය.’ යයි සිතීම.
4. ‘මොහු මාගේ මව්පිය, අඹුදරු ආදියනට අතීතයෙහි වරද

- කළේය.' යයි සිතීම.
5. 'මොහු මාගේ මව්පිය, අඹුදරු ආදියනට දැන් වරද කරමින් සිටී.' යයි සිතීම.
 6. 'මොහු මාගේ මව්පිය, අඹුදරු ආදියනට අනාගතයෙහි ද වරද කරන්නේය.' යයි සිතීම.
 7. 'මොහු පෙර මාගේ සතුරනට අනුබල දුන්නේය.' යයි සිතීම.
 8. 'මොහු මාගේ සතුරනට අනුබල දෙමින් සිටී.' යයි සිතීම.
 9. 'මොහු අනාගතයේදී මාගේ සතුරනට එක් වන්නේය.' යයි සිතීම.
 10. අස්ථාන කෝපය - කෝප නොකළ යුතු අරමුණු වලට කිපීම. (සීතල, උෂ්ණය ආදියට කිපීම, පය යමක ගැටීමෙන් කිපීම ආදිය)

ව්‍යාපාදය හේතුවෙන් ක්‍රෝධය ඇති වේ. ක්‍රෝධය වූ කලී සිත්හි හටගන්නා වූ දණ්ඩෙන් තලනු ලැබූ සර්පයකුසේ අන්‍යයන්ට විරුද්ධව නැගී සිටින ස්වභාවයයි. ආහාරයක් පිළිගනු වූ විට එය අනුභව කිරීමට මනුෂ්‍යයෙකු පමණක් නොව තිරිසන් සතෙකු පවා පිළිකුල් කරන්නාසේම, ද්වේශයෙන් යුතු පුද්ගලයා කෙරෙහි කිසිවෙකුටත් ප්‍රිය භාවයක් ඇති නොවේ.

ක්‍රෝධය එක් එක් පුද්ගලයා සන්නානයෙහි විවිධ වූ ස්වරූපයන්ගෙන් ඇති වේ. එනම් :-

1. ඇතැම් පුද්ගලයන්ගේ සිතෙහි ඇතිවන කෝපය දියෙහි ඇඳි ඉරක් මෙනි. එනම් ඔවුන්ගේ සිතෙහි ක්‍රෝධයක් ඇති වුවද එය දියෙහි ඇඳි ඉරක් මෙන් ඉක්මණින් නැතිවී යයි.
2. ඇතැම් පුද්ගලයන්ගේ සිතෙහි ඇතිවන කෝපය වැල්ලෙහි ඇඳි ඉරක් මෙනි. එනම් එම ක්‍රෝධය දවස් කිහිපයක් වැනි සුළු කාලයක් තුළ පැවත නැතිවී යයි.
3. ඇතැම් පුද්ගලයන්ගේ සිතෙහි ඇතිවන කෝපය ගලෙහි ඇඳි ඉරක් මෙන් සදාකාලිකව පවතී. එනම් මරණයෙන් පසුව ආත්ම ගණනාවකට වුවද දිව යන මෙම කෝපය අතිශයින් භයානකය. මෙයින් මනුෂ්‍යයන් විනාශයට පත් වේ.

මෙලෙස නොයෙකුත් අයුරින් ක්‍රෝධය එක් එක් පුද්ගල සන්තානයෙහි ඇති වන්නේ, ඔවුන් ක්‍රෝධය ඇතිවන අරමුණක් ලද විට නොමගින්, අනුවණින් හා අයෝනිසෝමනසිකාරයෙන් එම අරමුණ පිළිබඳව මෙනෙහි කිරීමය. එවිට ඇවිලෙන ගින්දරකට, වියළි පිදුරු ඉසුවාක් මෙන් ගින්න තව තවත් ඇවිලේ. මෙලෙස ඇතිවන ක්‍රෝධය පුද්ගලයාගේ අනර්ථය පිණිස හේතු වේ. මන්ද කිපුණු පුද්ගලයා කිසිම අර්ථයක් නොදන්නා බැවිනි. එමෙන්ම පුද්ගලයෙකු කිපුණු විට ඔහුට කිසිම ධර්මයක්ද නොපෙනේ. කිපුණු තැනැත්තා තමන්ගේ මව්පියන්, රහතුන් පවා ඝාතනය කොට ආනන්තරිය පාපකර්ම සිදුකර ගැනීමට පවා පෙළඹිය හැක. එමගින් ඔහුට අපා දුක් විඳීමට සිදුවේ. මෙලෙස කෝපවීමෙන් විපතට වැටෙන ආකාරය දුෂ්ට කුමාරයාගේ කථා පුවතින් මනාව පැහැදිලි වේ.

ක්‍රෝධය නිසා විපතට පත් දුෂ්ට කුමාරයා

බරණැස් නුවර 'කිතවාස' නම් රජෙක් විය. රජුට පුත්‍රයෙක් උපන් කල්හි, එම කුමරා වැඩිවියට පත් වූ පසු පැන් නොලැබීමෙන් ඔහු නැසෙන්නේ යයි ශාස්ත්‍රඥයෝ රජුට කීහ. එනිසා රජතුමා එසේ නොවීමට තම නුවර සෑම තැනකම පැන් පහසුව ලද හැකි ලිං, පොකුණු ආදිය ඉදි කළේය. වැඩිවියට පත් මෙම කුමරා ඉතා දුෂ්ට බැවින් 'දුෂ්ට කුමරා' නම් විය.

යුවරජ තනතුරට පත් මොහු දිනක් උයනට යන විට පසේ බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකට ජනයා වැද නමස්කාර කොට ප්‍රශංසා කරනු දක්නට ලැබිණ. තමා ඉදිරියේම එසේ පසේ බුදුන් හට ගෞරව දක්වනු ඉවසාගත නොහැකි වූ දුෂ්ට කුමරු කිපී පසේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පාත්‍රය උදුරා එය පොළවේ ගසා පාගා විනාශ කළේය. පසේ බුදුරදුන් එකෙනෙහිම නිරාහාරවම අහසින් හිමාල වනයට වැටීයහ.

ටික වේලාවකින් කුමරුගේ ශරීරය ගින්නකට හසු වූවාක් මෙන් දැවෙන්නට පටන් ගත්තේය. එවෙලෙහි පැන්, පොකුණු ආදිය සිඳී ගිය බැවින් පැන් සොයා ගත නොහැකි වූ ඔහු මද

වෙලාවකින් එතැනමී මියැදී අවිච්චි මහා නරකයෙහි උපන්නේය. දුෂ්ට කුමාරයාගේ ක්‍රෝධය, පසේ බුදුනටද විපතක් සිදුකොට තමාද නිරා දුකට පත්වීමට හේතුවිය.

මෙහිසා ක්‍රෝධය ඉතාමත් භයානකය. අන්ධකාරය ඇති තැන ආලෝකය නොමැති අතර, ආලෝකය ඇති තැන අන්ධකාරය නොමැත. මෙලෙස ආලෝකය හා අන්ධකාරය එකිනෙකට ප්‍රතිවිරුද්ධ ධර්මයන් වන්නා සේම, ක්‍රෝධය ඇති තැන මෙමත්‍රිය නොමැති අතර මෙමත්‍රිය ඇති තැන ක්‍රෝධය නොමැත. එනිසා ක්‍රෝධය ප්‍රභානස කිරීමට මෙමත්‍රිය වැඩිය යුතුය.

මෙත් වැඩීම

මෙත් වැඩීම භාවනාවක් ලෙස පුරුදු පුහුණු කළ හැකිය. මෙමත්‍රිය වඩනා ක්‍රමවේදයන් බොහෝය. එනම් :-

1. අප්‍රමාණ වේතෝ විමුක්තිය - ප්‍රමාණ රහිතව දිශාවල් වලට මෙමත්‍රිය වැඩීම අප්‍රමාණ වේතෝ විමුක්තියයි. එනම් නැගෙනහිර දිශාව, නැගෙනහිර අනු දිශාව (ගිණිකොණ දිශාව), දකුණු දිශාව, දකුණු අනු දිශාව (නිරිත දිශාව), බටහිර දිශාව, බටහිර අනු දිශාව, (වයඹ දිශාව), උතුරු දිශාව, උතුරු අනු දිශාව (ඊසාන දිශාව), උඩ දිශාව, යට දිශාව වශයෙන් දිශා දහයෙහිම සිටිනා සියලුම සත්වයින් වෙත මෙත් වැඩිය හැක.
2. මහග්ගත වේතෝ විමුක්තිය - තමා ඇතුළු තමන් සිටිනා ස්ථානයේ සිට ක්‍රමයෙන් ඇතට මෙමත්‍රිය වඩමින් අවසානයේ මුළු විශ්වයෙහිම සියලුම සතුන්ට මෙමත්‍රිය වැඩීම මහග්ගත වේතෝ විමුක්තියයි. එනම් පළමුව තමා සිටින කාමරයෙහි හෝ ස්ථානයෙහි සිටින සත්වයින්ට මෙත් වැඩීම අරඹා ක්‍රමක්‍රමයෙන් තම නිවසෙහි, අසල්වැසි නිවෙස්වල, තම ගමෙහි, තම ප්‍රදේශයෙහි, තමා සිටින දිස්ත්‍රික්කයෙහි, තම පළාතෙහි, තම රටෙහි, අසල්වැසි රටවල්වල, මේ මහාද්වීපයෙහි, මේ පෘථිවියෙහි, මේ විශ්වයෙහි ආදී ලෙසින් සෑම ස්ථානයකම ජීවත්වන සියලුම සත්වයින්ට මෙත් වැඩිය හැක.

මෙම ක්‍රියා වැඩිමේදී පළමුව තමාට මෙම ක්‍රියා වැඩිය යුතුය.

එනම් :-

1. අහං අවේරෝ හෝමි - මම වෛර නැත්තෙක් වෙමි.
2. අහං අධ්‍යාපජ්ජෝ හෝමි - මම තරඟ නැත්තෙක් වෙමි.
3. අහං අනීසෝ හෝමි - මම දුක් පීඩා නැත්තෙක් වෙමි.
4. අහං සුඛි අත්තානං පරිහරාමි - මම සුවපත් වූ සිත් ඇත්තෙක් වෙමි.

ඉහත සඳහන් ලෙස තමාට මෙන් වැඩු පසු, තමා අරමුණු කරන අනෙකුත් සත්වයන් හට දිශා අනුව හෝ ප්‍රදේශ අනුව හෝ සත්වයන් වර්ගීකරණය කිරීමෙන් හෝ තමාගේ භාවනා අරමුණ පරිදි මෙන් වැඩිය හැක. එනම් :-

අහං විය - මා මෙන්ම,

1. සබ්බේ සත්තා අවේරා හොන්තු - සියලු සත්වයෝ වෛර නැත්තෝ වෙත්වා.
2. සබ්බේ සත්තා අධ්‍යාපජ්ජා හොන්තු - සියලු සත්වයෝ තරඟ නැත්තෝ වෙත්වා.
3. සබ්බේ සත්තා අනීසා හොන්තු - සියලු සත්වයෝ දුක් පීඩා නැත්තෝ වෙත්වා.
4. සබ්බේ සත්තා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු - සියලු සත්වයෝ සුවපත් වූ සිත් ඇත්තෝ වෙත්වා.

මෙලෙස මෙන් වැඩීම පුරුදු පුහුණු කිරීම මගින් ක්‍රෝධය ප්‍රභානිය කරගත හැක. එනිසා මෙම ක්‍රියා දියුණු වීම නිර්වාණාවබෝධය ලබාගැනීම පිණිස හේතුවේ.

3. විතර්කය නැති කිරීමට ආනාපාන සතිය දියුණු කිරීම

පෘථග්ජන සිත අළු ගොඩකට ගලකින් ගැසුවාක් මෙන් සැමවිටම විසිරී පවතී. මෙම විසිරී ගිය ස්වභාවය නැති කිරීමට ආනාපාන සතිය වැඩිය යුතු බව බුදුරජාණන් වහන්සේ මේසිය තෙරුන්ට වදාළ සේක. මන්ද, මෙලෙස විතර්කයෙන් යුතු, විසුරුණු සිතකට ධර්මය අවබෝධ නොවන බැවිනි. ධර්මය අවබෝධ වන්නේ සමාහිතවූත්, සන්සුන්වූත් සිතකටය. 'සමාධිං භික්ඛවේ භාවේථ, සමාහිතෝ යථා භුතං පස්සති' යනුවෙන් බුදුරජාණන්

වහන්සේ වදාළ සේක. එනම් සමාධිය දියුණු කළ යුතු බවත්, එමගින් යථාර්තය දැකිය හැකි බවත් ය. එනිසා සමාධිය දියුණු කර ගැනීම සඳහා අත්‍යාවශ්‍යයෙන්ම ආනාපාන සතිය දියුණු කළ යුතුය.

ආනාපාන සතිය වැඩීම

ආනාපාන සති භාවනාවට 'මහා පුරුෂ භාවනාව' යයිද කියනු ලැබේ. එනම් අති දුර්ලභ වූ ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් ලොවට පහළ වූ පසු උන්වහන්සේ සර්වඥතා ඥානය ලැබ බුද්ධාරාජ්‍යයට පත් වන්නේ මෙම ආනාපාන සති භාවනාව වැඩීම තුළිනි.

ආනාපාන සතිය වැඩීම යනු තමන්ගේම හුස්ම රැල්ල දෙස සිහි නුවණින් යුක්තව බලා සිටීමය. එනම්, හුස්ම රැල්ල ශරීරයට ඇතුළු වන්නා වූ 'ආශ්වාස' ක්‍රියාවලිය ද, ශරීරයෙන් හුස්ම රැල්ල පිට වෙන්නා වූ 'ප්‍රාශ්වාස' ක්‍රියාවලිය ද නුවණින් විමසා බැලීමය. මෙහිදී තම සිත නාසිකා අග්‍රයේ, එනම් හුස්ම රැල්ල පුළුන් පොදක් හැපෙන්නාක් මෙන් තමාට දැනෙන ස්ථානයේ සිහිය පිහිටුවා ගත යුතුය. මෙහිදී මහන්සියෙන් හා ඕනෑකමින් හුස්ම ගැනීම, හුස්ම හෙලීම නොකළ යුතුය. නිරුත්සාහයෙන්ම ශරීරයෙහි සිදුවන ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස ක්‍රියාවලිය මෙලෙස සිහියෙන් මෙනෙහි කළ යුතුය.

මෙලෙස එක් අරමුණක සිත පවත්වා ගැනීමෙන් නොසන්සුන් සිතෙහි සන්සිදීම, තැන්පත්කම, ඒකාග්‍රතාවය ඇති වේ. එය දූවිලි ඇවිස්සුණු බිමක මහා වර්ෂාවක් පතිත වූ විට එම දූවිලි සන්සිඳෙන්නාක් මෙන්ය. මෙලෙස තැන්පත්කම ඇති වූ සිතෙහි සමාධියද දියුණු වන හෙයින් නිර්වාණාවබෝධය පිණිස ආනාපාන සතිය හේතු වේ.

4. ආත්ම සංඥාව නැති කිරීමට අනිත්‍ය සංඥාව දියුණු කිරීම.

'අනිත්‍ය සංඥා භාවේ තබ්බා අස්මිමාන සමුග්ඝාතාය.' ආත්ම සංඥාව දුරු කිරීමට අනිත්‍ය සංඥාව මෙනෙහි කළ යුතුය යන්න බුද්ධ දේශනාවයි. පුහුදුන් පුද්ගලයා නිතරම 'මම', 'මගේ,

'මගේ ආත්මය' යන ආත්ම සංඥාවෙන් යුතුව වාසය කරයි. එනම් මෙම වැරදි ආත්ම දෘෂ්ඨිය විවිධ පුද්ගලයන් වැරදි ලෙස දකින ආකාර 4 කි. එනම් :-

1. රූපය ආත්මය ලෙස සිතයි.
2. ආත්මය රූපය ලෙස සිතයි.
3. ආත්මය තුළ රූපය පවතී යනුවෙන් සිතයි.
4. රූපය තුළ ආත්මය පවතී යනුවෙන් සිතයි.

මෙලෙස වැරදි දෘෂ්ඨියක එල්ල සිටිනනාක් නිර්වාණාවබෝධය ලබාගත නොහැක. සෝවාන් මාර්ගඵලාවබෝධය ලබාගැනීමට වුවද මෙම වැරදි දෘෂ්ඨියෙන් ඉවත් විය යුතුය. ආත්ම සංඥාවෙන් ඉවත්ව නිවැරදි දෘෂ්ඨියකට පැමිණීමට අනිත්‍ය සංඥාව පුරුදු කළ යුතුය.

අනිත්‍ය සංඥාව වැඩීම

ලෝකයේ ඇති සියලුම සවිඤ්ඤානක වස්තූන් මෙන්ම අවිඤ්ඤානක වස්තූන් ද අනිත්‍යයයි. එනිසා ඇසට අරමුණු වන රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ යන අරමුණු අනිත්‍යයි. එමෙන්ම අප ශරීරයෙහි වූ ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය යන ඉන්ද්‍රියයන් ද අනිත්‍යයි. මෙලෙස අනිත්‍ය වූ ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් අනිත්‍ය වූ අරමුණු ලබාගැනීම ද අනිත්‍යයි. එනිසා මෙය භාවනාවක් ලෙස මෙසේ නුවණින් විමසමින් වැඩිය හැක.

1. ඇස අනිත්‍යය - රූපය අනිත්‍යය
2. කන අනිත්‍යය - ශබ්දය අනිත්‍යය
3. නාසය අනිත්‍යය - ගන්ධය අනිත්‍යය
4. දිව අනිත්‍යය - රසය අනිත්‍යය
5. ශරීරය අනිත්‍යය - පහස අනිත්‍යය

එමෙන්ම රූප, වේදනා (සැප, දුක, උපේක්ෂාව), සංඥා (අරමුණු හඳුනා ගැනීම), සංඛාර (අරමුණු මගින් රැස් කරන කුසල්, අකුසල්), විඤ්ඤාණ යන පංච උපාදානස්කන්ධයම අනිත්‍ය ලෙස දකිමින් අනිත්‍ය සංඥාව භාවනාවක් ලෙස වැඩිය හැක. එනම් :-

1. රූපය අනිත්‍යය - රූපස්කන්ධය අනිත්‍යය
2. වේදනාව අනිත්‍යය - වේදනාස්කන්ධය අනිත්‍යය
3. සංඥාව අනිත්‍යය - සංඥාස්කන්ධය අනිත්‍යය

- 4. සංඛාර අනිත්‍යය - සංඛාරස්කන්ධය අනිත්‍යය
- 5. විඤ්ඤාණ අනිත්‍යය - විඤ්ඤාණස්කන්ධය අනිත්‍යය

අනිත්‍ය සංඥාව වැඩිම නිසා ආත්මයක් නොමැති බව අවබෝධ වේ. එමෙන්ම මනුෂ්‍යයා මෙතෙක් සසර සැරිසරන්නේ ආත්මයක් ඇති නිසා නොව හේතුඵල පැවැත්මක් සකස් වූ බැවින් යයිද අවබෝධ වේ. මෙම ශරීරයෙහි රෝගයන් ආදිය හටගන්නා විට එය අපට මැඩලිය නොහැක. මන්ද ශරීරය තමාගේ වසඟයේ පවත්වා ගත නොහැකි බැවිනි. එලෙස රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන මේ ස්කන්ධ පහම තම වසඟයේ පවත්වාගත නොහැකි බව අනිත්‍ය සංඥාව වැඩිම තුළින් පසක් වේ. එමඟින් මෙම 'මම', 'මගේ' යන වැරදි සංඥාව දුරු කිරීමට හැකි වේ. මෙලෙස අනිත්‍ය සංඥාව පුරුදු වීමෙන් බෞද්ධයාගේ උතුම් පරමාර්ථය වන නිර්වාණය කරා පිය නැගිය හැක.

සූත්‍ර සම්පිණ්ඩනය

සසරින් එතෙර වීම පිණිස වෙර දරන පුද්ගලයෙකු නිර්වාණාවබෝධය කරා ගමන් ගත යුතු ආකාරය බුදුරජාණන් වහන්සේ මේසීය තෙරුන් වහන්සේට ඉතා පැහැදිලිව හා සවිස්තරාත්මකව මේසීය සූත්‍ර දේශනාවෙන් පෙන්වා වදාළ සේක. මෙම සූත්‍ර දේශනාවෙහි සඳහන් කරුණු පැවිදි උතුමන්ට පමණක් නොව ගිහියන්ටද එකසේ සාධාරණ වේ. මෙහිදී බුදුරජාණන් වහන්සේ නිර්වාණාවබෝධය ලබාගැනීමට පුද්ගලයෙකු විසින් මේරිය යුතු කරුණු 5 ක් පිළිබඳව පළමුව වදාළ සේක. එම කරුණු නම් කළ්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර, සීලය, දස කථා වස්තුව, චීර්යය හා ප්‍රඥාවයි.

කළ්‍යාණමිත්‍ර ඇසුරක් නොමැතිව කිසිවෙකුටත් කිසිසේත්ම ධර්මය කරා යොමුවිය නොහැක. එනිසා එය නිර්වාණාවබෝධය පිණිස මේරිය යුතු පළමුවන කරුණ වේ. එමෙන්ම කයෙහි හා වචනයෙහි හික්මීමක් නොමැතිවද, කයෙන් හා වචනයෙන් දුෂ්චරිතයන්හි යෙදෙමින්ද, කිසිදිනක ධර්මය අවබෝධ කරගත නොහැක. එනිසා සීලයෙන් මේරීම නිර්වාණ මාර්ගයෙහි ගමන් ගැනීම පිණිස අත්‍යවශ්‍ය තවත් කරුණකි. දස කථා වස්තුව පුරුදු පුහුණු කිරීම මගින් වචනය සංවර භාවයට පත්වන අතරම, දස කථාව නිතර ශ්‍රවණය කිරීමට ලැබීම නිර්වාණය පිණිස උපකාරී වේ. එනිසා දස කථා වස්තුවෙන්ද මේරීම වැදගත් වේ. කළ්‍යාණ මිත්‍ර සම්පත්තිය ඇතුළු සෑම සම්පත්තියක්ම ලදද, තමා තුළ චීර්යයක් නොමැති නම් ධර්මාවබෝධය කිසිසේත්ම ලැබිය නොහැක. ඕනෑම අභිමතාර්ථයක් සාර්ථක කර ගැනීමට චීර්යය අත්‍යවශ්‍යය. එනිසා නිර්වාණ අවබෝධය පිණිසද චීර්යය දියුණු කළ යුතුය. අවසාන ලෙස ශරීරයෙහි ඇතිවීම, නැතිවීම, යන ස්වභාවය මනාව අවබෝධ කොට ආර්යය වූ කළ කිරීම ඇතිකරගත යුතුය. එනම් උදයත්තගාමිණි ප්‍රඥාවෙන් මේරිය යුතුය. මෙලෙස මෙම කරුණු පහෙන් මේරීම නිර්වාණාවබෝධයට අත්‍යවශ්‍ය බව තථාගතයන් වහන්සේ මේසීය සූත්‍ර දේශනාවෙහිදී වදාළ සේක.

ඉහත දැක්වූ කරුණු වලින් මෝරා තවත් කරුණු 4 ක් දියුණු කරගත යුතු බව බුදුරජාණන් වහන්සේ මේසීය තෙරුන්ට තවදුරටත් වදාල සේක. තෙරුන් හට ධර්මාවබෝධයට බාධා ඇති වූයේ රාග, ද්වේශ, මෝහ යන කෙලෙස් සිතුවිලි මතු වීම හේතුවෙනි. කෙනෙකු රාග, ද්වේශ, මෝහ යන කෙලෙස් සිතුවිලි ප්‍රභානිය කළේ නම් ඔහුට නිර්වාණාවබෝධය ලබාගත හැක. එනිසා රාගය නැති කිරීමට අසුභය වැඩිය යුතු බවත්, ද්වේශය නැතහොත් ව්‍යාපාදය නැතිකර ගැනීමට මෛත්‍රිය වැඩිය යුතු බවත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙන්වා වදාල සේක. එමෙන්ම වික්ෂිප්ත සිතකින් කිසිදිනක ධර්මාවබෝධය ලබාගත නොහැක. එනිසා සිත වික්ෂිප්ත භාවයෙන් මුදවා ගැනීමට ආනාපානසතිය ද වැඩිය යුතු බව උන්වහන්සේ තවදුරටත් වදාල සේක. ආනාපානසතිය වැඩීම මගින් සිතෙහි සමාධිය ඇති වීමෙන් මාර්ගඵලාවබෝධය සඳහා ප්‍රඥාව දියුණු කර ගැනීමටද එය ඉවහල් වේ. අවසාන කරුණ ලෙස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාලේ ආත්ම සංඥා නැති කරගැනීමට අනිත්‍ය සංඥාව වැඩිය යුතුය යන්නය. මන්ද රාගය, ද්වේශය දුරු කිරීමට වෙර දැරුවද, සිතෙහි සමාධිය ඇති වුවද, 'මම', 'මගේ' යන අස්මිමානය පවතින තෙක් සෝවාන් මාර්ගඵලාවබෝධය වුවද ලබාගත නොහැක. මන්ද සෝවාන් ඵලය ලබා ගැනීමටද 'සක්කාය දිට්ඨිය' නැතහොත් පංච උපාධානස්කන්ධය 'මම', 'මගේ' යන වැරදි දෘෂ්ඨියෙන් දැඩිව අල්ලා ගැනීම නම් වූ සංයෝජන ධර්මය ප්‍රහීන කළ යුතු බැවිනි.

මේසීය සූත්‍රයෙහි සඳහන් වන පරිදි අප ජීවත්වන පරිසරය තුළම කළ්‍යාණ මිත්‍ර සම්පත්තිය, සීලය, දස කථා වස්තුව, චීර්යය හා ප්‍රඥාව යන කරුණු සම්පූර්ණ කරගත හැක. එලෙසම අසුභය, මෛත්‍රිය, ආනාපාන සතිය හා අනිත්‍ය යන කර්මස්ථාන හතරද වැඩීම තුළින් අපගේ පරමාර්ථය වන උතුම් නිර්වාණාවබෝධය කරා පිය නැගිය හැකිය. අපගේ පරමාර්ථය වන ඒ අමාමභ නිවන සාක්ෂාත් කර ගැනීමට සියලු දෙනා උත්සාහ කරන්නවා!